

ŠIANDIEN IR RYTOJ

CHRUŠČIOVAS užsispyręs siekia dviejų dalykų: pasimatyti su Kennedžiu New Yorke ir perkalbėti de Gaulle, kad jis sutiktų priimti kvietimą vizituoti Sovietiją.

Kad galėtų pasimatyti su Kennedžiu, Nikita prižadėjo JT gen. sekretoriui Thant, kai šis viešėjo pas jį prie Juodosios jūros, kad atvykęs į Jungtinių Tautų sesijos posėdžius šį kartą nebedažys su batu stalo.

Sakoma, kad tam jis turįs vilčių. Vos grįžęs į New Yorką, Thant pradėjo žygius Baltuosiuose Rūmuose parengti dirvą tokiam dviejų didžiųjų susitikimui.

SUNKIAU Chruščiovui sekasi su de Gaulle, kuris kategoriškai atsisako priimti kvietimą vykti į Maskvą, kol virš Berlyno bus pakibusi sovietų gresmė.

Jei ta gresmė būtų pašalinta, tai kelionė įvyktų ateinančių pavasarį.

Sovietai kviečia prancūzų prezidentą savaitei laiko į be Maskvos jam nori parodyti Leningradą, Kijevo, buvusį Stalingradą ir vieną bazių prie Kaspijos jūros, iš kur iššaukami sputnikai. Sakoma, kad Chruščiovas de Gaulliui norįs padaryti siurprizą ir jam vizituojant bazę, prie jo akių būtų iššautas vienas astronautas...

PRISIMINUS posakį, kad keionės jaunina žmogų, ar matydama su koku triumfu de Gaulle buvo Vokietijoje priimtas, Anglijos karalienė Elzbieta pagaliau priėmė Adenauerio kvietimą vizituoti Vokietiją. O tas kvietimas buvo padarytas prieš metus laiko...

Ateinantį pavasarį karalienė, lydimas sesers Margaretos, jos vyro Tony ir princas Charles, lankysis Bonnoje, Koelne ir Hamburge.

Bet karalienė nežada į vokiečius prabilti vokiškai, nes karališkųjų rūmų protokolas to jai neleidžia...

NESENIAI amerikiečių ir anglų žvalgyba, kuri atidžiai seka sovietų karinius pasiruošimus Rytų Vokietijoje, paruošė raportą apie ten statomas sovietų atominių raketų bazes. Raporte buvo viskas tiksliai aprašyta.

Dabar to raporto autoriai nežino kur dėti akis, nes davėsi sovietų apgaunami kaip maži mokiniai.

Šveicarų žvalgyba atidengė, kad sovietai, vykdydami grasinimo kampaniją Rytų Vokietijoje pristatė "bazes" kaip teatralines dekoracijas, išdėstydamis kartonines raketas...

Ir tas jiems pagelbėjo suminti didelių skaičių vokiečių, kurie amerikiečiams suteikė informacijas apie tas netikras bombas...

KENNEDY šiandien nebėra toks optimistas koks buvo prieš metus. Jo partijos tyrimai parodo, kad jis prarado krašte 50% populiarumą, o kartu su juo ir demokratų partijos prestižas krito žmonių akyse.

Į klausimą, ką šiandien išrinktumėte prezidentu, 75% amerikiečių atsakė: Nixoną. Demokratų partija bando į savo rankas paimti vadžias. Bet jų partijos "smegenys" Stevenson jau nebeturi iliuzijų dėl pasisekimo.

Galima Eisenhoweriui dovanoti klaidas, kurias jis pridarė, nes turėjo garbingą praeitį, bet niekas nedovano demokratams, kad jie pasirinko Kennedy.

VILNIUJE viename fabrike pradėjo kaupti sirenos ir fabriko milicininkai ir darbininkai susirinko kieme.

- Draugai, - sušuko viršūnė (Nukelta į 2 psl.)

DIRVA

Nr. 108

Rugsėjis-Sept. 19, 1962

Cleveland, Ohio

Afrika ir Jungtinės Tautos

Adlai Stevensonas, Amerikos vardu, kartu su komunistiniais kraštais pasmerkė sąjungininko Portugalijos režimą Angoloje, nors tas režimas, objektyviai žiūrint, buvo mažiau smerktinas negu sovietų okupacija Lietuvoje ir kituose Europos kraštuose.

VYTAUTAS MEŠKAUSKAS

Neseniai JAV delegatas Jungtinėm Tautoms Adlai Stevenson balsavo su komunistinių valstybių atstovais prieš portugalų režimą Angoloje, nepaisant to, kad Portugalija yra NATO narė, atseit JAV sąjungininkas, ir Atlanto vandenynė turi keletą strateginių svarbių salų (Madeira, Azorus), kur JAV turi išsinuomavusius sau karines bazes. Šitas atsitikimas mums yra įdomus dar tuo, kad kadaise prof. K. Pakštas, ieškodamas vietos 'atsarginei Lietuvai' tam reikalui rekomendavo ir tą kraštą. Antra, jei JT pasmerkė portugalus, kodėl ta pati institucija negalėtų pasmerkti sovietus dėl Lietuvos okupacijos?

Angola yra didelis kraštas. Savo 481.531 kv. mylių plotu jis lygus vienam septindaliui Europos. Gyventojų jis turi vos 4.500.000, iš kurių nė 100.000 nėra baltųjų. Tai kodėl jis negalėtų būti nepriklausomas? Visų pirma daugumas jo gyventojų nesudaro vienos tautos, bet priklauso atskirioms tautelėms, kurios tarp savęs negali susikalbėti. Antra, krašto kultūrinis ir ūkinis lygis neduoda jokios vilties, kad ten būtų daugiau geriau negu Kongo, kur viešpatauja chaosas. Be to, Kongo jau senokai buvo šioks toks sąjūdis siekias nepriklausomybės, tuo tarpu Angoloje jo nėra. Neramumas Angoloje sukurstė palyginti nedidelis skaičius komunistų agentų, kurie sugebėjo aplink save suburti kelis tūkstančius avantiūristų, norinčių prisilėsti. Tie komunistų inspiruoti teroristų būriai buvo apginkluoti iš dalies Čekoslovakijos, iš dalies gautais iš Indijos kariuomenės ginklais. Mat, Indijos daliniai sudarė daugumą JT armijos, kuriai pavesta sutvarkyti Kongo. (Angola nuo Kongo skiria 1.500 nesaugoma siena). Indai jautė simpatijų Angolos teroristams, nes Indija atėmė iš Portugalijos jos Goa teritoriją, todėl jiems turbūt

rūpėjo parodyti, kad Portugalijos kolonialinė imperija visur braška.

Vienu žodžiu, Angolos teroristai, gavę ginklus iš Kongo, ir kurių dauguma sudarė visiškai primityvus, tik pasipilėti norį žmonės, užpuolė Angolos kaimus ir sodybas. Jie išžudė apie 1.000 baltųjų ir 8.000 negrų. Portugalai, kurie iki šiol ten tvarką palaikė tik 2.000 kariuovių ir 700 žandarų pagalba, turėjo pasiųsti 45.000 karių, kad atstatytų tvarką. Kokį chaosą galėjo sukelti palyginti neskaitytingi, bet neišpasakytai žiaurūs teroristai, galima spręsti iš to, kad bent 200.000 čiabuvių apšaudė savo kaimus ir slapstėsi džiunglėse. Galima tikėti, kad iš abiejų pusių buvo parodyta nemažai žiaurumo.

Šiandien tvarka Angoloje yra atstatyta, nepaisant to, kad Jungtinės Tautos pasmerkė ne teroristus, bet Portugaliją. Stebėtina, kad beveik viso pasaulio viešoji opinija buvo nusiteikusi prieš Portugaliją, taip, kad žurnalistų, kurie vietoje ištyrę padėtį, nerado vietos laikraščiuose savo reportažams, o kiekviena žinia apie tariamą portugalų žiaurumą apibėgdavo viso pasaulio laikraščius.

Tai iš dalies paaiškintina tuo, kad Portugalija yra valdoma diktatoriaus Antonio de Oliveira Salazar, o diktatoriai, išskyrus komunistinius, Vakarų pasaulyje neturi gero vardo, nepaisant to, kad Salazar savo kraštą išgelbėjo iš tikros suirutės ir valdo, palyginti labai švelniai. Aišku, šių eilučių tikslas nėra teisinti bet kokią diktatūrą, bet tik konstatuoti, kad kas leidžiama komunistams, neleistina dešiniams. Ben Bela, kuris nori įvesti komunistinę tvarką Alžire (ten netrūkus įvyks rinkimai į liaudies seimą su vienu renkamųjų sąrašu), yra, atrodo, mielesnis Stevensonui ir co. negu vargšas Salazaras.

Žinoma, portugalams ga-

lima būtų prikišti kaip belgams, kad jie neparuošė savo kolonijų nepriklausomam gyvenimui, tačiau to nepadarė ir britai su prancūzais, pagaliau ir jau senokai nepriklausoma Liberija nėra aukštos kultūros kraštas. Atrodo, kad čia turbūt veikia klimatas, leidžias žmonėms pragyventi be didesnių pastangų. Iš principo, portugalai nedaro jokio skirtumo dėl žmogaus odos spalvos ir niekados nedarė, tuo tarpu JAV dar 1890 metais aukščiausias teismas išaiškino, kad segregacija yra leistina, jei abiem rasėm duodamos tos pačios sąlygos. Praktiškai tariant, stotyse gali būti dvi laukiamos salės: baltiesiems ir juodiesiems, tačiau jos turėtų turėti lygias patogumus, ko, žinoma, niekados nebuvo. Savo tokią pažiūrą aukščiausias teismas pakeitė palyginti neseniai ir segregacijos naikėjimas iki šių dienų sukelia įvairiausių neramumų. Tuo tarpu Portugalijos teritorijose rasinio skirtumo nebūna (Nukelta į 2 psl.)

Pulkininkas RAIMUNDAS LIORMANAS, Savanoris-Kūrėjas ir Vilniaus Draugijos narys, neseniai atšventęs 70 metų amžiaus sukaktį.

SAVANORIUI - KŪRĖJUI PULK. RAIMUNDUI LIORMANUI 70 METŲ

Du šio šimtmečio laikotarpiai Lietuvos istorijoje užims pačią garbingiausią vietą, tai atgimstančios Lietuvos savanorių ir vėl maringos Lietuvos partizanų žygiai.

Šį kartą proga paminėti garbingą kūrėją - savanorį, Vyčio Kryžiaus kavalierių, pulk. R. Liormaną, kuriam šio mėn. 9 d. suėjo 70 metų. Apie plk. Raimundą Lior-

maną Lietuvių Enciklopedijoje rašoma:

Gimęs 1892 m. rugsėjo 9 d. A. Geldaudišio dv., Geldaudišio vls., Šakių aps. 1911 m. baigė Panevėžio mokytojų seminariją ir iki 1914 m. mobilizacijos mokytojo Bučiūnuose, Pašvitinio vls., Šiaulių apskr. 1916 m. baigė Pskovo karo mokyklą. Iš rusų kariuomenės pasitraukė 1918 m. pradžioje poručiku. 1917 m. ėjo vicepirmininko pareigas XII armijoje lietuvių karių komitete ir dalyvavo 1917 m. Petrapilio lietuvių seime. 1918 pavasary nuvykęs Rygon, buvo Liet. tautos tarybos įgaliotiniu pabėgėlių reikalams. 1918 XI atvyko Vilniui ir stojo savanoriu Lietuvos kariuomenės. 1918 XII 1 paskirtas krašto apsaugos tarybos sekr., o po trejetos savaičių krašto apsaugos ministerio adjutantu, 1919 m. krašto apsaugos ministerijos kanceliarijos viršininku, 1920 XIII 8 vietinės kariuomenės štabo viršininku. 1918 XII Vilniuje griežtai pasipriešino gen. Kondratovičiaus sumanymui keltis į Gardiną ir ten organizuoti puolimą, vietoj to jis primygtinai siūlė keltis į Kauną. 1920 X 9-15 lemtingomis dienomis jis buvo komandiruotas Vilniui prie prancūzų karo misijos. 1922 baigęs aukštuosius karininkų kursus buvo apskr. komendantas Vilkaviškyje nuo 1922 X, Marijampolėje nuo 1923 IX, o nuo 1927 11 28 — 1938 VII 9 Klaipėdos krašto komendantas (drauge XX šaulių rinktinės vadas). Vėliau buvo prie kariuomenės štabo karininkas ypatingiems reikalams ir ėjo Raseinių komendanto pareigas. 1940 VII iš kariuomenės paleistas. Apdovanotas II rūšies Vyčio kryžiumi. Už pareigas Klaipėdos krašte vokiečių gestapo kalintas Tilžės kalėjime 1943 VIII — 1944 VII ir iš kalėjimo paleistas tik jo sūnui, paimtam į vokiečių kariuomenę, žuvus prie Ilmenio ežero. Iš Vokietijos 1949 atvykęs į JAV, apsigyveno Philadelphijoje, o nuo 1958 Rochesterje.

Iš šios sukurtojo trumpos biografijos mato (Nukelta į 2 psl.)

Mirė inž. Pijus Žiūrys

Baigiant ruošis spausdinimui, Dirvai iš ligoninės pranešė, kad rugsėjo 18 d. Clevelande 2 val. 45 min. mirė inž. PIJUS ŽIŪRYS, didelis lietuvis - patriotas, veikėjas ir kovotojas už Lietuvos reikalus Amerikoje.

TRUMPAI IŠ VISUR

* MAC MILLAN, D. BRITANIJOS MINISTERIS PIRMININKAS, susidūrė su dideliais sunkumais siekiant Anglijos įsijungimo į Bendrąją Rinką. Commonwealtho

ypatingai Kanados, premjerai stato sąlygas, kurios apsunkina tolimesnių derybų pasisekimą.

* DAUGUMA UŽSIENIO (EUROPOS) SPAUDOS reiškia nuomonę, kad JAV vistiek nesiims akcijos Kubai išvaduoti.

Darbas toliau tęsiasi...

PULK. RAIMUNDUI LIORMANUI 70 METŲ...

(Atkelta iš 1 psl.)

me, kad jam teko būti aktyviu liudininku mūsų atsikūrusios Lietuvos gyvenimo ir gaila, kad nesiima plunksnos ir neparašo mums apie tai ką pats matė, veikė, girdėjo. Bet dėkingi, kad šia proga R. Liormantas sutiko pasidalinti trumpais prisiminimais.

— Kokie Tamstos įspūdžiai iš 1917 m. Petrapiilio lietuvių seimo?

— Apgailestaujant delegatų suskilimą, tenka ypatingai pasidžiaugti, kad praėjo nusistatymas reikauti pilnos nepriklausomybės Lietuvai.

— 1918 besikuriant Lietuvos kariuomenei Jums teko eiti krašto apsaugos sekretoriaus, vėliau ministerio adjutanto, ministerijos kanceliarijos viršininko pareigas. Įdomūs Tamstos prisiminimai iš šio laikotarpio?

— Visi to meto įvykiai yra aprašyti, žinomi, tad juos kartoti nesinorėtų. Vieną noriu pabrėžti, kad aplinkybės buvo labai sunkios, gal chaotiškos, bet saujelės savanorių ryžtas,

idealizmas nugalėjo. Pradžioje mano svarbiausias uždavinys buvo "medžiojimas" ginklų, amunicijos. Tai vykdėm taipogi savanoriškai — kas kaip galėjom. Man pavyko užmegsti ryšius su vokiečių "Oberkomando". Iš jos, taipogi nelegaliai, gaudavom ginklų. Kai po ilgų klausinėjimų, aiškinimosi ir t.t. gavau pirmą oficialų "orderį" šimtui šautuvų, jaučiausi laimingiausias žmogus pasauly. Prakitauotoj rankoj spausdamas raštelį skubėjau į ministeriją pasidžiaugti savo laimėjimu. Mano ir kitų jaunesnių karininkų iniciatyva padėjo nusikratyti nelemto gen. Kondratavičiaus; tai kova su rusiška įtaka, kuri ir vėliau jautėsi.

— 1920, prieš Vilniaus krašto praradimą, Tamsta buvote deleguotas prie prancūzų karo misijos Vilniuje. Koks Tamstos buvo uždavinys? Kas daugiau lietuvių dirbo prie misijos ir ką teko padaryti, kad užkurtus kelią lenkų klastai, jei ji buvo jaučiama? Kokių žygių griebėtės želigovskijadai prasidėjus?

— Prie prancūzų misijos buvau deleguotas aš ir p. Bieliūnas kaip vertėjas. Uždavinys — gerinti santykius ir nuteikti prancūzus mūsų naudai. Deja, misija privalejo vykdyti savo vyriausybės politiką, o ji buvo nepaprastai mums nepalanki. Bet misijos šefas ir kiti karininkai, kiek galėjo, stengėsi mums padėti. Pav.

želigovskio armijai užimant Vilnių, aš su kuopa kareivių buvome apsupti Vilniuje. Tuo metu pas mus buvo atvykęs vienas iš misijos narių. Mums bekalbant lauke, iš už tvoros pasigirdo šūviai ir riksmas "zabic litvinov". Aš pasitraukiau į vidų, kad galėčiau organizuoti pasipriešinimą. Prancūzas apšaudomas liko vienas ir laikydamas rankose revolverį šaukė, kad čia prancūzų misija. Tuo metu pasirodė lenkų ulonai ir mūsų užpuolikus — lenkų partizanų išgąiojo. Vėliau misija pamė mane savo globon ir per Maišiogalą vyko į Kauną. Čia lenkų kariai atsisakė mane praleisti. Prancūzų misijos narys grįžo į Vilnių ir želigovskio štabe reikalavo mane paleisti, bet ir tai nepadėjo. Tuo metu aš turėjau iškentėti baurius lenkų pasityčiojimų. Pavyko į Kauną grįžti kitais keliais. Reikia spėti, misijos dėka, kareivių kuopa buvo praleista į Kauną. Lenkų klasta buvo jaučiama prieš spalio 9 d., bet čia jau mūsų karo vadovybės klaida, kad nesukoncentravo daugiau kariuomenės Vilniaus rajone.

— Ar Klaipėdos krašto komendanto pareigos buvo panašios kaip kitur, ar buvo kas specifinio? Tamstos įspūdžiai iš Klaipėdos?

— Klaipėdos krašto komendanto pareigos buvo skirtingos. Turėdamas savo rankose tokius "ginklus" kaip cenzūrą, ginklų išdavimo reikalus ir p. galėjau spaudimą daryti didesnį, ar mažesnį. Teko imtis daugiau diplomatinio priemonių, gerinti santykius. Prezidentas davė man patarimą — "nepadaryk revoliucijos". To patarimo laikiausi. Mano santykiai, išskyrus vokiečių konsulatą, buvo kuo geriausi, nors kai kada teko būti gana kietu. Vėliau, sėdint Tilžės kalėjime, svarbiausi kaltinimai ir buvo iš konsulato pusės. Mano ypatingai geri prisiminimai apie gubernatorių — Merkį: tai didelis valstybininkas, administratorius, diplomatas. Mano darbe nepaprastai daug padėjo Erdmonas Simonaitis: jo santykiai su klaipėdiečiais, neabejotinas lietuvišku mas, taktas buvo pagrindiniu ramsčiu mano darbe. Kad Klaipėdos pramonė ir bendrai ūkis klestėjo, didelis nuopelnas Ernesto Galvansko. Be jo Klaipėdos ūkis nebūtų pasiekęs to lygio, kurį matėme. Apie šiuos tris asmenis mano geriausi prisiminimai. Tikiu, tokius pat prisiminimus nešiojasi ir kiekvienas lietuvis. Klaipėda buvo mūsų langas į platų pasaulį. Stengėmės tą langą didinti, laikyti švarių. Kiek tai mums pavyko — tėsprendžia kiti. Mano vienuolika metų, išgyventų Klaipėdoj, buvo pats sunkiausias, bet ir pats mieliausias laikotarpis mano gyvenime. Ir dabar aš save laikau klaipėdiečiu.

Liormanų šeima, nors pareito karo nelaimių giliai sukrėsta, pasigėrėtinai gražiai išsilaikiusi; pilni vilčių, gero humoro ir kas ypatingai šiuo metu miela — nepaprasta šiluma, nedirbtinas draugiškumas apsupa juos geras bičiuliais, draugais. Sykiu su tėveliais, čia pat gražiamie Rochesterėje gyvena jų šauni dukra, ištekėjusi už dr. A. Klimo, profesoriaujančio vietos universitete.

Sukaktuvininkui ir jo mielai šeimai linkime ilgiausių metų!

Bronius Užemis

AFRIKA IR...

(Atkelta iš 1 psl.)

vo paisoma per ištisus 400 šimtų metų bent teoriškai, praktiškai lygybės, žinoma, niekur nerasi.

Žinoma, Portugalijos pasmerkimas Jungtinėse Tautose nėra surištas su jokia sankcija, vienintelis rezultatas bus tas, kad JAV bus pakelta nuoma už bazes Portugalijos teritorijoje. Aplamai imant, tarptautinės teisės kūrėjai iki šiol vidaus santvarkos klausimus stengdavosi išskirti iš tos teisės normų, todėl kiekvieno tokios rūšies klausimo išskilimas tarptautiniam

forume sukelia daugiau galvosūkių negu duoda praktiškos naudos. Portugalijos atvejį komunistinės valstybės ir Azijos-Afrikos tautų blokas norėjo išnaudoti savo propagandai. Jei Stevensonas būtų balsavęs prieš Portugalijos režimo Angoloje pasmerkimą, sovietai galėtų šaukti, kad Amerika palaiko kolonializmą (jie tai daro ir dabar). JAV, žinoma, galėtų tuojau kelti ir Lietuvos bei kitų sovietų pagrobtų valstybių klausimą irgi propagandos sumetimais, tačiau tai neatitiktų bendrai amerikiečių užsienio politikos linijai, kuri siekia švelninti tarptautinius santykius ir ta proga nepajudina nė piršto nusistovėjusiai būklei pakeisti.

CHICAGOS PARENGIMŲ KALENDORIUS

Chicago Lietuvių Organizacijos, kurios pageidauja, kad jų ruošiami rengimai būtų įtraukti į šį kalendorių ir vėliau po įvykio paminėti "Dirvoje", prašomos kreiptis į "Dirvos" Bendradarbių Klubą Chicagoje Valdybą:

Raimundas Mieželis, pirm., 112 Charlton Ave., Western Springs, Ill., telef. 839-6980.
Vytautas Kasniūnas, vice pirm., 3754 W. 70th Pl., Chicago, Ill. telef. LU 5-3617.
Mečys Valiukėnas, sekr., 4550 So. Christiana Ave., Chicago, Ill., telef. LA 3-9288.
Antanas Šantaros, išd., 7026 So. Artesian Ave., Chicago, Ill., telef. WA 5-0743.

RUGSEJO 22 Lietuvių Žurnalistų Sąjungos Chicago skyriaus Spaudos Baliaus Balio Pakšto salėje.

RUGSEJO 23 Dirvos Bendradarbių Klubą Chicagoje susirinkimas Dubysos svetainėje, 3 val. p.p.

RUGSEJO 22-30 Dail. Antano Tamošaičio paroda Čiurlionio Galerijoje Jaunimo Centre. Atidarymas rugsėjo 22 d. 7 val. vakare.

RUGSEJO 27 d. Amerikos Lietuvių Respublikonų Lygos Illinois susirinkimas dalyvaujant respublikonų kandidatui į JAV Kongresą Ernest E. Michaels, "Margučio" patalpose, 6755 So. Western Ave., 8 val. vakare.

RUGSEJO 29 d. iš Argentinos atvykusių lietuvių susitikimo pobūvis -- argentinietiška vakarinė Vyčių salėje, 7 val. vak.

RUGSEJO 29 Cicero skautų "Mindaugo" draugovės vakaras Šv. Antano parapijos salėje.

RUGSEJO 30 Ark. Matulaičio Senelių Namų Statybai paremti Madų paroda Jaunimo Centre.

RUGSEJO 30 d. Šv. Pranciškaus Vienuolyno Seserų Rėmėjų 2 sk. susirinkimas, 4437 So. Artesian Ave., 2 val. p.p.

SPALIŲ 2 d. Don Varnas Amerikos Legiono veteranų posto susirinkimas Don Varnas name.

SPALIŲ 6 d. Lituanikos skautų tunto vakaras ruošiamas Tėvų Komiteto Balio Pakšto salėje.

SPALIŲ 6 d. Lietuvos Vycių choro šokių vakaras Vyčių salėje.

SPALIŲ 7 d. Lietuvių Namų Savininkų Cicero Pagerinimo Politikos klubo susirinkimas Liuosybės svetainėje 3 val. p.p.

SPALIŲ 13-21 D. Jaunųjų dailininkų meno kūrinių paroda, Čiur-

DIRVA

— THE FIELD —
Established in 1915
6907 Superior Avenue
Cleveland 3, Ohio
Henderson 1-6344

Lithuanian Newspaper • Issued in Cleveland every Mon., Wed., and Fri. except in case of Holidays • Published by American Lithuanian Press Radio Ass'n VILTIS, Inc. (Non-profit) • Editor-in-chief: Jonas Čiuberis • Subscription per year: \$10.00. Single copy 10 cents • Second Class Postage Paid at Cleveland, Ohio.

Prenumerata metams: \$10.00. Laikraštis išeina tris kartus savaitėje: pirmadieniais, trečiadieniais ir penktadieniais, išskyrus šventes.

Redaguoja: Jonas Čiuberis, Vytautas Gedgaudas ir Jonas P. Palukaitis.

Redakcinę kolegiją sudaro: P. Bastys, E. Čekienė, A. Laičūnas, R. Mieželis, V. Rastenis ir St. Santvaras.

lionių Galerijoje, Jaunimo Namuose.

SPALIO 13 D. Lietuvos Gailėtingų Seserų Sąjungos Baliaus Western Ballroom salėje.

SPALIO 14 Šv. Pranciškaus Vienuolyno Seserų Rėmėjų seimas Šv. Jurgio parapijos salėje.

SPALIO 20 Ateitininkų Sendarbių skyriaus rudens vakaras Jaunimo Centre.

SPALIO 21 Lietuvių Montessori Draugijos Tradicinė Madų paroda, Jaunimo Centre 3:30 val. p.p. Pajamos skiriamos Montessori Vaikų Namų įrengimui.

SPALIŲ 21 d. Šv. Kazimiero Seserų Rėmėjų buvimo parengimas Marijos Aukšt. Mokyklos svetainėje 2:30 val. p.p.

SPALIO 27 Scenos Darbuotojų Sąjungos balius Western Ballroom salėje.

SPALIO 27 D. ALT S-gos Chicago skyriaus tradicinis rudens balius su menine programa.

SPALIO 28 Ateitininkų Kristaus Karaliaus minėjimas Jaunimo Centre.

LAPKRIČIO 3 D. LDK BIRUTĖS D-jos Chicago centrinio skyriaus tradicinis koncertas - balius.

LAPKRIČIO 4 Tėvų Marijonų Bendradarbių Chicago apskrities metinė vakarinė šarkos restorane.

GRUODŽIO 8 Dramos teatro "Atžalynas" statomo Birutės Pukelevičiūtės vaidinimo vaikams "Aukso Žąsis" premjera Jaunimo Centre.

LAPKRIČIO 10 D. BALFO Chicago apskrities rudeninis koncertas-banketas Jaunimo Centre.

GRUODŽIO 9 D. Sol. M. Kriškauskienės rečitalis Jaunimo Centre.

GRUODŽIO 31 Santaros-Šviesos ruošiamas tradicinis Naujų Metų sutikimas Chicago Music Hall patalpose 9 val. vak.

SAUSIO 5 Scenos Darbuotojų Sąjungos statoma Dario Nicodemio komedija "Gatvės vaikas" Jaunimo Centre.

DIRVA METAMS
KAINUOJA TIK
10 DOLERIU

HEARING AIDS

VISKAS
AUSYJE

\$99.50

Skambinkite MA 1-0440 arba rašykite

ACOUSTICON OF
CLEVELAND
845 Prospect Ave.

the happy family

...is the
FAMILY that
SAVES REGULARLY!

ST. CLAIR
SAVINGS

ALL SAVINGS DEPOSITED THROUGH
OCTOBER 15th / EARN INTEREST FROM
OCTOBER 1st

...and NOW
there are
4
Neighborhood
Offices

MAIN OFFICE
813 East 185th Street
IV 1-7800
ST. CLAIR OFFICE
6235 St. Clair Avenue
HE 1-5670
EUCLID OFFICE
25000 Euclid Avenue
AN 1-1200
LAKE SHORE OFFICE
26000 Lake Shore Blvd.
RE 1-1200

For EXTRA Convenience—EUCLID and LAKE SHORE OFFICES OPEN SATURDAYS
9:30 A. M. 'TIL 2:30 P. M. (Closed Mondays)

NAUJA!

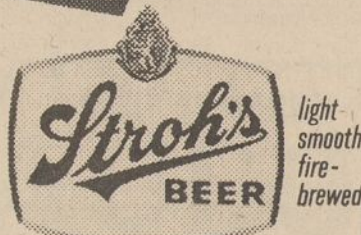
STROH'S "NEGRAŽINAMAS" SIX-PACK

PATOGUS! NEDIDELIS! BE DEPOZITO! BE GRAŽINIMO!

THE STROH BREWERY COMPANY, DETROIT 26, MICHIGAN

Taip skanus stiklė — ir taip patogus... Stroh's naujas negražinamas six-pack, nedidelės 12 uncijų bonkos. Paimkite pora šiandien! Pirmos rūšies... populiariomis kainomis visur!

AMERICA'S ONLY FIRE-BREWED BEER

KAS DIRVOS NESKAITO
- DAUG NUSTOJA!

KAS MORALIŠKAI KLAIDINGA, NEGALI BŪTI POLITIŠKAI TEISINGA

Šiuo principu gyvendamas į pasaulio politikų pirmąsias eiles iškilo Čekoslovakijos valstybės vyras Tomas Masarykas. Neveltui jis laikomas pasaulio piliečiu, neveltui jis visam pasauliui žinomas. Jo mirties 25 metų sukaktį šį mėnesį minėjo ne vien tik čekai, bet ir visas dar laisve kvėpuojantis pasaulis.

Svetimų valdovų valdomos Europos tautos dar prieš I-ji Pas. karą išgirdo T. Masaryko balsą apie valstybinio savarankiškumo ir nepriklausomybės principus. Daugelis neabejoja, kad to meto JAV Prezidentas Woodrow Wilson, savo siekiuose pagelbėti atsistatyti Europai ir jos valstybėms teisės ir lygybės pagrindais, daugiausia rėmėsi T. Masaryko idėjomis. Tomis idėjomis ir buvo paremta garsioji Wilsono Keturiolikos Punktų programa.

Po to pagrindiniai laisvės ir nepriklausomybės šūkiai virto tarptautinės teisės įstatymu ir dar dabar juos galite pasiskaityti JTO chartoje.

Nelaimė tik tai, kad daugelis Europos tautų, tais laisvės principais pradėjusios gyventi Masaryko laikais, šandien, tik 25 metai po jo mirties, tuos principus skaito chartose ir įstatymuose, kaip istorinius dokumentus ir... laukia naujų Masarykų. Laukia laisvės ir nepriklausomybės šauklių, kurie savo autoritetu galėtų įtikinti dabartinius pasaulio galiūnus, jog pasaulis pamiršo, kad kas morališkai klaidinga, negali būti politiškai teisinga.

Didieji valstybės vyrai negimsta kasdien. Jų turi visos tautos ir visos tautos didžiuojasi sava istorija, kurioje išskyla tai viena, tai kita ryškesnė asmenybė.

Ryškosios asmenybės yra apvainikuotos idealizmo vainiku. Dažnai jos miršta dideliame nusivilyme, dažnai jos žūsta nuo broliūdžio ginklo, bet jų idėjos lieka gyvos visiems amžiams. Ryškiosios politinės asmenybės susiduria su nepaprastomis politinėmis ir istorinėmis realybėmis klūtimis, jų idealų įgyvendinimas yra kietos ir nepalaužiamos kovos rezultatas. Bet toje kovoje, kaip taisyklė, priekiu prasižvelgia tos asmenybės, kurios nesivadovauja t. v. politiniu realizmu, bet kurios savo siekiuose remiasi žmogaus teisingumais ir kultūrinėmis aspiracijomis. Žmogaus gi teisinės ir kultūrinės aspiracijos savo tobulumu atsiekti gali tik savarankiškai ir nepriklausomai pulsuojančioje valstybėje.

T. Masarykas buvo ir tremtinis, ir emigrantas. Buvo jis laisvos ir nepriklausomos Čekoslovakijos prezidentu. Mirė jis, su laisvos Čekoslovakijos mirtimi sutapo ir tragiškoji jo sūnaus J. Masaryko mirtis. Mirė ir Benešas. Tai vis žymieji laisvosios Čekoslovakijos sūnūs. Bet Tomas Masarykas mirė visose savo idėjų aukštumoje, politiškai ir morališkai skaisčius, kaip skaisčios tebegyvena jo idėjos.

Tos idėjos tebegyvena ir jos teberūseną pavergtų tautų širdyse. Tos idėjos išliksios, kai pasaulis susilauks aukštos moralės ir kovingos dvasios sintezėje išaugusių masarykų, o nesitenkins, kad ir garsiai, bet reklaminius obalsius šaukiančiais politiniais lilitais. (J.Č.)

PORA ŽODŽIŲ
P.P. BARZDUKAMS

Prieš kiek laiko DIRVOS laišku skyrė keliais sakiniams atsiliepiu ir Bronio Railos ir Raimundo Mieželio ilgesnius rašinius apie kultūros kongresą. Rugsėjo 12 d. numerį į tai atsiliepiu p. St. Barzdukams. Vietoje, kad jis paneigtų B. Railos ir R. Mie-

želio teigimus, kurie tas pastabas iššaukė, arba savaip juos išaiškintų, jis puola tuos mano pora sakinių.

Demagogija kvepia ir paskutinė jo laiško dalis, kurioje jis kviečia visus į kultūros kongresą, pridurdamas "kongreso durys taip pat atviros ir p. Meškauskui".

Kvietimas visų į kongresą, nepasakant ką ten reikės daryti, ir paverčia jį eiliniu pikniku, kas ir reikėjo įrodyti.

Rugsėjo 10 d. DIRVOJE buvo Arvydo Barzduko laiškas iš Washingtono, D.C. Į akis krinta tas pats pamėgimas, negalint atsikirsti, pereiti į asmeniškumus. Pildamas B. Raila, A. Barzdukas rašo: "norėčiau... išgirsti Bronį Railą patį kokią nors pozityvų darbą nudirbus". Už ką toks panie-

Žavus momentas iš tautinio šokio Kepurinė, kuris buvo išpildytas Kalifornijos Lietuvių Dienoj. Prieky baletu šokėjai V. Karosaitė ir J. Puodžiūnas.

kinimas? O gi už nuomonę, kad p. J. Kajeckas neturėtų savęs tituluoti Lietuvos atstovu. Galima ginčytis dėl tos pažiūros paskelbimo tikslumo, tačiau jos negalima nuvertinti pareiškus, kad jos autorius į viską žiūri negatyviai.

Savaime aišku, kad tokie ginčai yra visai beprasmiški. O kas liečia kritiškumą, "ne pozityvius" atsiliepimus, tai dėl to reiktų paklausti: už ką Vincas Kudirka laikomas didžiausiu anų laikų žurnalistu, ar ne už savo kritiką ir sarkazmą?

Vytautas Meškauskas
Chicago, Ill.

KAS DARYTI SU "KELEIVIU"?

Bostone leidžiamas socialdemokratų "Keleivis" netik parašo, bet ir "nurašo". Daugelis jo prenumeruoti nenori tik dėlto, kad jis kartais per daug "nurašo". Dalis prenumeruoja tik dėl vietinių žinių. Gi aš jį prenumeruoju, kad galėčiau sekti jo "nurašymus".

Straipsnyje "Impulsiškas klausimas" rašo: - "Tai yra karo laiko kriminalistų klausimas. Bet kiekvienas karo metu Lietuvoje buvęs žino, kad buvo ir lietuvių, kurie dalyvavo hitlerininkų ruošiamose žyduose ir kitų naikinamųjų žmonių skerdynėse. Nėra abejonės, kad tokių žmonių gali būti ir karo pabėgėlių tarpe..." Keleivis rekomenduoja lietuvių veiksmams pradėti darbą. "Geriausia būtų jei to darbo imtųsi kuris nors iš mūsų 'veiksnių', kurių mes turime užtenkamai". Taigi kaip matome, Keleivis siūlo mūsų veiksmams naujo darbo. Keleivis nekelia nusikaltimų, kurie išžudė šimtus tikstančių lietuvių. Keleivis nekelia nusikaltimų, kurie pirmieji stėjo talkininkauti bolševikams. Keleivis siūlo registruoti lietuvių nusikaltėlius, kurių nusikaltimų niekas nežino.

Šį kartą Keleivis netik "nurašė", bet tas rašalas kažkuo ir pakvipo...

Patarčiau kas daryti su tokiais patarėjais mūsų veiksmams? Ar kartais Keleivio redaktorius neturi savo giminių, žymių veikėjų okupuotoj Lietuvoje?

J.V.
Boston

SVARSTYMAI IR NUOMONĖS

DU PRIEŠINGUMAI

Į Draugo "piknikus" kaip paprastai, priguža daugiausia mūsų visuomenės, negu į kuriuos kitus. Ir šį kartą rugsėjo mėn. 3 d., nors diena, iš visų pakraščių apsiniaukus, grasino lietuviams, bet "piknike" tiršta.

Buvo skelbiama, kad D. Kuraitis papasakos įspūdžius iš apsilankymo okupuotoje Lietuvoje.

Darže viskas eina "pikniku" įprastine tvarka. Į paskelbimą, kad prabilo D. Kuraitis, nežymu, kad kas kreiptų dėmesį. Nukrečia šurpas. Sustoju. Bijau, kad neišeitų taip, kaip ir kitų buvusių tolygia tema pranešimų. Virš užiančios minios pasklinda padidintas mikrofono kalbėtojo balsas, apytikriai tokiais žodžiais: "Mieči lietuviai! Čia ne vieta apie tokius dalykus šnekėti. Tiek tegaliu pasakyti, kad Lietuvoje vargas ir skurdas. Pats džiaugiuosi sugrįžęs. Jei norėsite papasakoti tam tikroje vietoje ir tinkama nuotaika pasakojimą priimti".

Lyg sunkus akmuo nukrito, ir subyrėjo smėliu. Siunčiu padėką D. Kuraičiui už tokių gilių reikalo supratimą. Iš dabartinės Lietuvos pranešimas negalėtų būti suderinamas su piknikaujančių nuotakomis ir "pikniko" dvasia. Mes tai turėjome progą patirti.

Grūduosi per minią nenustatyta kryptimi. Sutinku pažįstamą mergaitę kokios 11-12 metų. Labas, labas, ir sušnekame.

Kaip manai, kodėl D. Kuraitis nepasakojo įspūdžių, kaip buvo skelbiama spaudoje? - klausiu.

- Ponia, čia "piknikas". Jis sakė, kad "piknike" ne vieta. Kodėl ne vieta? Klausiu, norėdama įsibriauti į vaiko galvos seną.

- Čia "piknikas", - dar sykį pakartojo mergaitė: - vieni valgo, kiti geria, tretis šnekasi, juokauja, žaidžia... Kas čia jo rimtai klausys. O pavergtose Lietuvoje daug kas neturi ko valgyti.

- Ar tu pati taip galvoji, ar tau kas paaiškino? - Pati supratau, kai tik kalbėtojas ištara, kad čia ne vieta. Toliau nešneku, o tik siūliau vaiko mintį vystyti suaugusiems toliau.

"Dėmesio, dėmesio"! Išskrenda sparnuotas žodis iš garsialabio. Dabar "vaikučių" programa. Kodėl "vaikučių" o ne vaikų? Reikia pamatyti tuos "vaikučius". Juk vaikai mūsų ateitis. "Kas gerai žaidžia, mažas būdamas, tas gerai dirba užaugęs", - sako fizinio auklėjimo mokslas. O mūsų tautos išmintis tai patvirtina: "Kuris mažas neraskaznas, tai tas senas nepabažnas".

Eidama jų ieškoti, prasigrūdau pro tokių žaidžiančių būrelį, kuriam vadovauja nepažįstamas ponas. Ne tas: reikia surasti programinį.

Iškyla tautinės vėliavėlės. Tarpe skysto pusračio žiūrovų iš vienos pusės ir automobilių iš kitos - pamatau būrelį vaikų įvairaus amžiaus (3-12 m.). Pirmoji akimirka, kada vaikai vertikalčiai pačias vėliavėles nuleidžia prie žemės. Toliau mosuoja kaip kas spėja, sekdami prie-

tis, nei keikti... Nurimk". Pamatau "nurimusi" tarpe mankštos, žaidimų dalyvių ir tą mergaitę, kuri taip tiksliai suprato, kodėl kalbėtojas čia nepasakojo apie dabartinę Lietuvą.

Prabėgau mintimis žinomas fizinio auklėjimo sistemas, net tas, kurios sukurtos kovoti už savo krašto laisvę. Nė už vienos neužkliuvau, kur bet kuriam "piknike" ar panašiam suėjime būtų taip naudojamos tautinės vėliavėlės. (Tiesa, natūraliausio judesio kūrėja Duncan yra šokusi Amerikos scenoje, įsisupus tautine vėliava. Bet čia visai kitas reikalas).

- Kaip ten patekai? - klausiu vėl tą pačią mergaitę.

- Mes priėjome pažūrėti, ta ponia pamatė ir nusivedė. Aš nežinojau, kad bus toks pratimas.

Vaikai, kaip vaikai. Jeigu jiems neišaiškinsi, svarbiausia, nepažinai pavyzdžių, darbu ir gyvenimu, kas yra tautinė vėliava, ką ji reiškia ir kame jos vieta, pačių vaikų suradimu, ji niekuo nesiskirs iš kitų krūvos žaislų. Tačiau vyresnieji turėtume žinoti, kad jos įrikiavimas į kasdieninių žaidimų ar judesio gretas (šį kartą net tarpe komiškių su kiaušiais maišais) yra nusikaltimas, nors pačiam "piknikui" būtų iš to reklama ar kitoks gerumas.

Taigi jeigu čia tuo norėta "padeemonstruoti" tautinį auklėjimą, padaryta priešingai.

Tautinė vėliavėlė vaiko tėvų namuose, tautinėse šventėse, šventovėse - yra tautinio auklėjimo priemonė, bet šį kartą "piknike" - ne. Ne tik ji, bet ir organizacijų, sambūrių, bendruomenių, kurios ant savo vėliavos turi valią, negirdėti, kad būtų taip naudojamos.

Kad mūsų vaikai užaugę gerai dirbtų, tegu, mažai būdami, atitinkama linkme ir polinku gerai žaidžia.

L.V.

Visose jaunimo stovyklose pasikartojantis kiekvieną rytą vaizdas... R.Bričkaus nuotrauka

KVIEČIAME PRADĖTI TAUPYTI PAS MUS!

5 1/4% MOKAME UŽ BONŲ TAUPMENAS

Indėliai apdrausti iki \$10,000 per federalinės valdžios agentūrą.

KAS DU MĖNESIUS DUODAMOS VIS NAUJOS DOVANOS TAUPYTOJAMS

ST. ANTHONY SAVINGS & LOAN ASSN.

1447 So. 49th Court, Cicero 50, Ill. Tel.

JUOZAS F. GRIBAUŠKAS, sekretorius

CHICAGO PHONE242-4395
SUBURBAN PHONE656-6330

MOKAME

4 1/2%

metinį dividendą už visas taupymo sąskaitas.

MUTUAL FEDERAL BENDROVĖS REKORDAS...

- Įsteigta Chicagoje 1905 metais.
- Nuo 1905 metų pergyvenom karus, ekonomines depresijas, panikas ir krizes, tačiau visiems savo taupytojams išmokėjom kiekvieną sutaupytą dolerį.
- Jūsų pinigus galima perkelti iš kitur, jei atnešite savo banko knygutę.
- Pinigų taupymui nereikia važinėti, juos galite atsiųsti paštu, nes mes apmokame visas pašto persiuntimo išlaidas.

MUTUAL FEDERAL SAVINGS and Loan Association

Chartered and Supervised by the United States Government
2202 W. CERMAK ROAD • CHICAGO 8, ILLINOIS
Phone: Virginia 7-7747 John J. Kazanouskas, Pres.

Policinis žmogus Pulgis Andriušis

FELJETONAS

Nešokime prie lengvų išvadų ir nesakykime, kad visos didžblėdės kyla dėl girtuokliavimo. Štai jums priešingi įrodymai!

Vieną savaitgalį, po išmetamosios valandos mūsų kompaniją už gatvės kampo susėmė Juodojon Marijon ir, kad ir apdaužytus bet iš esmės visus cielus įvietino erdvioj nuovados daboklėj. Supaįsiosi tu čia dabar policijos užmačias, tai, girdi, su peiliu praardai kam švarko siūles, tai su tuščia bonka truputį įlenki kam pakaušį! Didelio čia daikto. Juk viskas vyksta sa-vybėje, gerų draugų ir dar mielų tautiečių kompanijoje!

Kai jau mus visus paėmė ataskaiton klaurai nakčiai išsipagirti, po to pirmadienį atlikti teismo formalumus, policija mūsų didžiam ab-stulbimui išskyrė iš mūsų kirbinės patį girčiau-sį Joną Užkampecką ir jam pasakė:

- O tu gali eiti namo ir jeigu neturi kuo ap-simokėti taksiui, tai mes tau paskolinsim de-šimt šilingų!

- Ne, Biliu, to nereikės, - perkirto jį kitas policininkas, žiūrėdamas į laikroduką, - aš kaip tik dabar nusirašau iš tarnybos. Aš misterį As-kampecką pavėžėsiu savo mašina, mes su juo be-veik kaimeinai...

- OK, Frenkai, pristatyk jį saugiai namo, te-gu sau netrukdomas išsimiega!

Tatai girdėdami, mes anksčiau išsiblaivėm, negu buvo numatyta valdžios instrukcijose!

O tuo tarpu policininkas Frenkas, įsisodinęs Joną Užkampecką patogion mašinėlėn, davė jam užsiriškinti, net patsai uždegė korkagalinę ciga-retę, ir tarė:

- Tu, Jonas, tur būt, iš visų naujaaustralių ge-riausias žmogus, atvirai šnekant, gal, geresnis už ne vieną ir senaaustralą. Mes iš užu kampo stebėjom visą tą kruviną biznį, kiekvienu nepa-vojingesniu metu pasirenge šokti darban. Bet tuoj nešokom dėl to, kad matėm, kaip tu sėkm-in-gai malšina savo draugus, vienam iš rankų iš-traukdamas mėsininko peilį, kitam su kraujais atspausdamas iš kumščio alavinį svarstelį, tre-čiam džiudo būdu užlauždamas riešą. Ir kiek tu, Jonas, sutaupėi baltojo žmogaus kraujo, kai mes, valdžios apdėti tvarkovai, šokom į darbą iš užu kampo. Be jokio didesnio triukšmo viešvietėje tu įtikinai savo draugus besąlyginiai pasiduoti vald-žiai; juk tu gerai žinai, kad policininkas turi tiek pat šonkaulių, kaip ir geriausias girtuoklis. Ir tik tavo dėka mes išlikome toki čielai, kaip kad ir tą dieną, kada mus pagimdė motina, tad viso depar-tamento vardu aš tau didžiai dėkoju!

Jonas Užkampeckas, mašinos minkštybių supa-mas, tučiuojau užmigo ir mažą ką tesuprato, ką

jam vapėjo policininkas Frenkas, tepritardamas šiam negyvo žmogaus knarkimui.

Policininkas Frenkas, privežęs Užkampecką prie jo namų vartelių, išnešė jį ant rankų iš ma-šinos ir jau buvo bėmėtąs per tvorą ant pievelės, bet dėl visko paklausė:

- Jonas, gal, užsukim pas mane, dar turiu di-desnę pusę bonkos brendės?

Jonas žaibu prisikėlė iš numirusiųjų ir links-mai suriko:

- Kur?

- Čia pat, už trijų namų!

Kai policininko Frenko namuose išgėrė tris samtelius pačios peklišiausios brendės, Jonas Užkampeckas staiga vėl atkuto, ėmė dėkoti poli-cijos departamentui ir visiems Melburno poli-cininkams, kad jie mus, prakeiktus naujaaustralus taip švelniai globoja, kad nuo mūsų galvos nė plaukas nenukris, kol mes gyvensime jų malonioj priklausomybėj, kad jis pats asmeniškai ir pilie-tiškai pasirengęs atiduoti net savo gyvybę valdžios naudai, jeigu bus kokia iš to nauda...

Policininkas Frenkas ėmė šypsotis nuo vienos iki antros ausies, pamerkę akim ir nuėjo į mie-gamąjį ir paprašė savo knarkiančios žmonos:

- Ei, Beti, tu dar turėjai nuslėpus bonką viskės,

labai svarbus reikalas, galima sakyti, užmuš-tinis, na taip kaip esam susitarę...

Po to Jonas ir Frenkas kiekvieną savaitgalį sunaudodavo negyvam pasigėrimui, tai pas vie-

na, tai pas kitą išieškodami paskut paskučiausias alkoholines atsargas, o jų nesant, paleisdavo pil-nu tempu policijos mašiną, įjungus pavojaus si-reną pas artimiausį degtinį žmogį, ir po to links-mai tęsdavo naujų ir senų australų susitirpinimo politiką, kaip įsako imigracijos departamento pa-samdyti valdininkai, savo girtuose pašnekesiuose viens kitam nesisakydami, kad tu esi prakeiktas dėl to, kad ir motina, gimdydama prakeikė tave, nežinant tavo prakeiktam tėvui, o, gal, ir tavo tėvas buvo prakeiktas, dar nepažinodamas tavo prakeiktos motinos...

Tačiau vieną šeštadienio pavakarį įvyko atsi-skaitymas. Jonui Užkampeckui tą dvisavaitio al-gą nunešė šuva ant uodegos, net jos neužteko visoms sąskaitoms už elektrą, gazą, nušiuškli-nimą, plėšikiškų savivaldybės patarnavimus, net vienam alaus bokalui neliko. Ir kai policininkas

Frenkas tą pavakarį privažiavo prie Užkampecko vartelių, šisai piktai paklausė:

- O ko tu dar čia nori, vėl kokios sąskaitos?

Tai buvo pirmas kartas, kai Jonas Užkampec-kas savo užjūriniam gyvenime buvo visai blai-vus. Frenkui vis dar netikint, kviečiant Joną at-silankyt į ano namus išgerti, pirmą kartą užjū-riuose blavus Užkampeckas taip sužalojo savo uniformuotą svečią, kad tą vakarą policijos nuo-vada ir net žmona Beti atpažino Frenką tik tai pagal jo kišenėje rastus dokumentus. Jonas sup-liekė jį kotiletan ir kaip valdžios atstovą ir kaip buvusį geriausį draugą ir kaip šeimos maitin-toją, taip sakant, nesirinktinai dėjo į valdiškus skudurus.

Na, ir sakykite, gerbiemieji, ar visos didž-blėdės kyla tiktai dėl girtuokliavimo?

KELIAUJU Į PASAULINĘ PARODĄ

KAIP TOLI SEATTLE?

Seattle miestas yra Jungtinių Amerikos Valstybių šiaurės va-kary kampe, Washington valsti-joje. Geografiniai būtų panaši Kre-tinga (jei turėtų uostą), ar Šven-toji (jei būtų kiek didesnė) - lyginant su Lietuvos vietovėmis. Prašaliečiumi norisi žinoti atstu-mą, sakysime nuo Vilkaviškio iki tos Šventosios. Kiekvienoje traukinių stotyje, net Kazlų Rū-doje ar Mauručiuose, jums iš kart ir tiksliai pasakytų nuotolį kilometrais.

Garsiajame kelių milijonų Los Angeles didmiestyje teiraujosi pagrindinėje traukinių stotyje. Taip, tik jų Southern Pacific kom-panijos traukiniai rieda į Seattle.

- Kiek mylių traukiniu nuo Los Angeles iki Seattle?

- Apie pusantro tūkstančio.

- Ką reiškia "apie"? Malonė-kite atsakyti tiksliai?

- Mūsų traukiniai iki vietos ne-nuveža. Reikia persėsti į kitos kompanijos vagonus.

- Gal pasakytumėt savo kom-panijos mylių skaičių...

- Tai taip: iki Oakland 47 mylios... tada nuo Oakland iki...

palaukite ... aha, iki Portland bus 718 mylių... Bet kodėl - jūs norit žinoti tikrą skaičių? - Pa-

Alg. Gustaitis

laukite... jūs turite iki Portland? Kiek ten mylių...? Taip... Iš Port-land iki Seattle jau bus... aha... bus 182 mylios. Štai ir visi jū-sų skaičiai.

- Įskaitant ir kitos kompanijos mylias? Tiksliai?

- Pone, tikslesnių skaičių nie-kas neklausia. Jei iki Seattle, tai iki Seattle, ir jau. Ji gailisi, bet tiksliau neturi. Kaip sakė, apie pusantro tūkstančio mylių... O, aš jau sudėjau... Kiek? ... Tūkstan-tis trys šimtai septyniasdešimt šešios mylios? Nataip, ji ir sakė, kad apie pusantro tūkstančio. Čia nieks į mažas smulkmenas dėme-sio nekreipia...

- Gerai, panele, sakysime apie pusantro tūkstančio ar 1,376 my-lios. Tvarkoj. Per kiek laiko nu-važiuojama?

- O ... gerokai virš paros.. apie pusantos paros...

- Galėtumėte pasakyti tiksliai..

- Matote, pone, tiksliai labai sunku, kartais traukiniai vėluoja, net gerokai. Nedaug suklysdami galime sakyti apie pusantos pa-ros.

- Tai kiek valandų...

- Palaukite... sakysime išva-žiuojate apie šeštą valandą ryto...

- Apie šeštą? Ant bilieto užra-žyta 5 val. 40 min.

- Taigi, apie šeštą... Matote, lenviau apskaičiuoti paėmus ly-gias valandas. Minutes paskui galėsime pridėti, nors ir be rei-kalo... Matote, Seattle gana toli, pora dešimčių minučių nieko ne-reiškia... Taigi.. o... apie tris-dešimt valandų, gal kiek daugiau. Atvirai pasakysiu keleiviai pap-rastai tokių dalykų neklausinėja. Ji dirba informacijos skyriu-je.

Penktą valandą ryto atvykome traukiniu stotin. Negrai nešėjai taikstosi padėti. Dekoju, nereikia. Turime po vieną lagaminą.

Nesunku pastebėti, nešėjų, pa-nešėjų darbai sumažėję: sunkes-nius dalykus keleiviai susideda į eilutėmis išrikiuotus metalinius, blizgančius, guminius ratukais, vežimėlius; iš mašinos į vežimė-lį kad ir iki paties vagono. Visur lygūs, asfaltuoti takai, keliukai.

Bilietėliai sudėti vakan. Už-rašytas vagono, vietos numeris. Nagi, mūsų vietose kiti sėdi! Ir jų tas pat numeris. Atėjo kon-duktojus. Jis nežinaš, kodėl ma-no vokelis turi klaidingą skaičių.

Reikia pereiti kitan vagonan.

"Visi suklysta, ar ne"? - pa-klausiau. Konduktojus nesup-

(Nukelta į 6 psl.)

VIEŠĖDAMI CHICAGOJE APLANKYKITE

MIDWEST MAISTO IR LIKERIŲ
KRAUTUVĖ

PARAMA

2515 WEST 69th STREET. Telefonas: RE 7-1731

Savininkai: J. Janušaitis ir J. Mažeika

ČIA GERIMUS PIRKSITE TIKRAI PIGIAI! TIK KELETAS PAVYZDŽIŲ

German Brandy 5th \$4.79
Kron-Brannvin Aquavit. 5th \$3.98
Dujardin German Brandy 5th \$5.29
Old American Wiskey Full Qu. \$3.98

Chianti Import. Wine Qu. \$0.98
Bordeaux French Wine 5th \$0.98
Zeller Schwarze Katz 5th \$1.29
Ambassador Vermouth 5th \$0.98

(65)

Vertė J. P. Palukaitis

"...įvyksta šį vakarą, pasibaigus Paryžiaus pasita-rimams. Užsienių reikalų ministeris greičiausiai šį vakarą - atsiprašau, turėjau pasakyti: rytoj vakare - grįš į Londoną ir padarys pranešimą kabinetui. Ligi šiol dar nėra žinoma..."

Žinių pranešėjo balsas nutilo, išjungus radiją, ir va-landėlę visi tylėdami sėdėjo, nepažvelgdami į vienas kitą. Tyla pagaliau pralaužė Julija, ir jos balsas buvo nenatūraliai ramus ir konkretus:

— Tai ir buvo, ar ne? Tai juk buvo senai lauktasis slaptažodis: ne šį vakarą, bet rytoj vakare. Profesoriaus sūnus yra saugioje vietoje, jis yra Švedijoje. Taigi, ko dar laukiate?

— Taip, bus geriausia, kad tuoj pat leisimės kelio-nėn, — pasakė Reinoldas ir atsistojo. Dabar, kada paga-liau atėjo ženklas, kad jie galį pradėti, jis visai nepajuto nė palengvėjimo, nė susijaudinimo, kaip buvo laukęs; jis buvo lyg apsvaigęs, ir jo širdis nepaprastai liūdna. — Dabar, kai jau žinome mes, tikrai tai žino ir jie, ir profe-sorių gali kiekvieną akimirką išgąbenti į Rusiją. Mes negalime delsti.

— Ne, tikrai negalime, — tarė Janscis, užsivilkdamas milinę, jis, kaip ir Reinoldas, jau buvo AVO unifor-

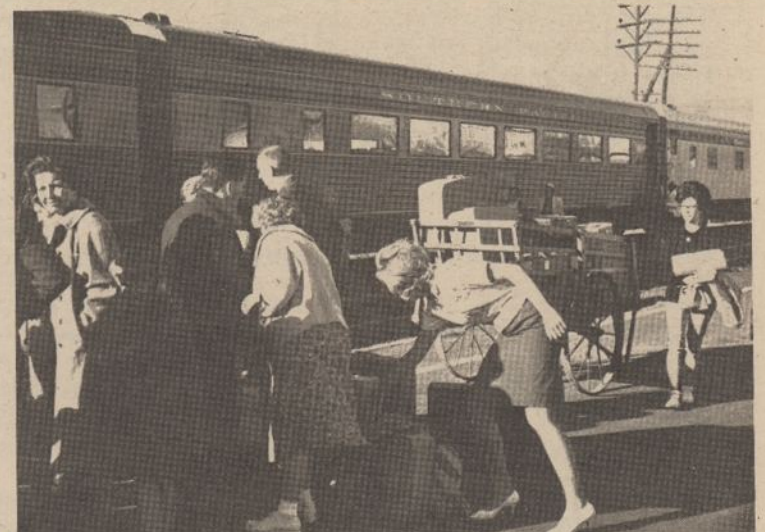
mose. — Nesirūpink mumis, vaikelai, — pridūrė jis, užsi-maudamas karines pirštines. — Tau nelieta ko kito, kaip už 24 valandų atsirasti mūsų būstinėje, bet prašau, ne-keliauk per Budapeštą.

Jis pabučiavo ją ir išėjo į tamsų, aštriai šaltą rytą. Reinoldas lūkurio, pusiau atsisuko į ją, pamatė, kaip ji nusuko galvą ir žiūrėjo į ugnį, ir, netaręs žodžio, išėjo laukan. Užmėgęs vietą Opelio užpakalyje, jis pamatė paskui jį įlipančio Kazoko veidą: tas spinduliavo nuo ausies iki ausies.

Po trijų valandų kelionės po tamsiu, debesuotu dan-gumi jie išlaipino Sandorą ir Kazoką pakelėje, netoli Petolio svetainės. Kelionė praėjo be ypatingų įvykių, ne-sutikta net gatvių kontrolės, kurios tikrai laukta. Komu-nistai atrodė labai pasitikię savo reikalu, ir tam jie turėjo pagrindą.

Už dešimties minučių prieš juos pasirodė didelis, pil-kas Szarhazos kalėjimo masyvas, senas, niūrus, milžiniškų sienų pastatas, apsuptas trim spygliuotų vielų eilėm, tarp kurių žemė buvo suakėta. Spygliuota viela neabejotinai buvo įelektrinta, o tarpai tarp eilių sustiprinti lėkštinėmis minomis. Išilgai vidinės ir išorinės eilės trumpais atstu-mais buvo išdėstyti mediniai sargybų bokštai, aprūpinti kulkosvaidžiais ir prožektoriais, ir Reinoldas, vos tik pa-matęs tokius įrengimus, pajuto lengvą baimės jausmą, nes tik dabar jam galutinai paaiškėjo, kokion beprotiškon avantiūron jie pasileido.

Janscis atrodė nenujaučias Rei noldo būgstavimų, bent nieko nesakė, tik spaudė gazą ir netrukus automobilį su-stabdė prieš centrinį portalą. Skubiai priėjo sargybinis su šuviui paruoštu ginklu rankose ir pareikalavo liudij-i-mų, bet pagarbiai atsisitraukė, kai uniformuotas Janscis išlipo iš automobilio, trumpai jį peržvelgė nuo galvos iki kojų ir įsakančiu tonu pranešė, kad norįs kalbėti su ko-mendantu. Išgąstis, kurį šį uniforma sukeldavo net tuose žmonėse, kurie neturėjo rimto pagrindo bijoti, buvo toks didelis, kad Janscis ir Reinoldas už penkių minučių atsi-dūrė komendanto kabinete.

Martinez stotyje belaukiant persėdimo...

Alg. Gustaičio nuotrauka

Vyras, kuris juos čia pasveikino, atrodė visiškai ki-toks, negu Reinoldas buvo įsivaizdavęs tokio kalėjimo ko-mendantą. Aukšta figūra gerai gulinčiame tamsiame kos-tiume buvo truputį palinkusi, ir siauras veidas su aukšta kakta buvo tipiško intelektualo veidas. Jis nešiojo akinius be rėmų, turėjo smulkaus sudėjimo rankas ir Reinoldui sudarė žymaus chirurgo arba mokslininko įspūdį. Iš tik-rųjų jis toks ir buvo: laikomas žymiausiu psichologinės ir fiziologinės žlugdymo taktikos specialistu už Sovietijos ribų.

Jis nė truputį nesuabejojo, kad jį aplankę tikri AVO valdininkai, tai Reinoldas aiškiai pamatė. Jis pasiūlė jiems konjako, mandagiai nusišypsojo, pasiūlymą atme-tus, rankos mostelėjimu paprašė sėstis ir studijavo raštą, kurį Janscis buvo jam įteikęs.

— Hm! Taip, mano ponai, šio dokumento tikrumu negalima suabejoti, ar?

"Mano ponai" jis pasakė, užregistravo nustebeš Rei-noldas. Tas vyras turėjo jaustis nepaprastai saugiai, kad vietoj privalomojo "draugo" vartoja šį kreipinį.

— Ko kito ir nelaukiau iš savo gerojo draugo Fur-minto. Pagaliau šiandien yra konferencijos atidarymas, ar ne? Mes negalėtume prileisti, kad profesorius Jenin-gas jame nedalyvautų. Jis yra šviesiausias akmuo mūsų karūnoje, jei leista pavartoti tokį senovišką išsireiškimą. Jūs abu savimi turite ir savo liudijimus, mano ponai?

— Savaime suprantama.

Janscis išsitraukė dokumentą, Reinoldas padarė tą patį, ir komendantas patenkintas linktelėjo. Jis pažvelgė į Janscį ir parodė telefoną.

— Kaip jums, be abejo, žinoma, aš turiu tiesioginį laidą į Andrassy Ut. Tokių svarbių kalinių, kaip profeso-rius Jeningas, atvejais aš turi būti visiškai tikras. Manau, kad tai suprasite ir neužpyksite, jeigu aš telefonu iš ten paprašysiu patvirtinimo, kad šis raštas ir jūsų dokumen-tai yra tikri, ar ne?

(Bus daugiau)

DAILININKAS ANTANAS TAMOŠAITIS IŠEINA Į VIEŠUMĄ

Jo paroda įvyksta Chicagoje rugsėjo 22-30 d.

Įeinu į kadaise buvusią kandaiečio sūrinę: pilkų lentų, dviejų aukštų, smailiu stogu, namą. Dailininko fantazija ir lietuviškas išradingumas Antano Tamošaičio asmenyje pakeitė šią patalpą į savotišką meno galeriją.

Mediniais, paprastais laiptais patenku į antrą aukštą. Erdvu. Girgžda grindys. Iš langų plinta šviesa. Į plikas, balkšvas sienas atremti paveikslai. Vienas šalia kito, kai kur keli krūvoje, vėl po viena... Jie paruošti pirmajai kelei, pirmajai parodai dailininko, kuris turėjo išlaukti savo laiką, kad surastų autentišką stilių, išsiaišgintų savą techniką. Dailininko, kuriam laikas buvo matuojamas ir yra duotas tiksliai jam vienam reikalinga tvarka jo turinėjame ir nuo pat jaunystės veikliame gyvenime.

Antano Tamošaičio aliejaus tapyba, akvarėlė ir grafikos darbai yra modernūs, kai kurie visai abstraktūs, kiti su stipriai stilizuota, mūsų liaudies širdžiai artima buitimi: mergaitė, paukštis, gėlės, gyvulėlis, trobos. Iš jų dvelkia ir būdingas mūsų liaudies egzistencijos pajutimas: rimtis, saikas, savyje susikaupęs grožis, kuris laukia būti atidengtas, mistinė ir giedri lyrika. Tėviška ir jautri meilė buičiai-žolynui, medžiui, paukščiui, gyvulėliui; ir artimumas aplinkos daiktams - langui, stogui, trobai, išpjaustytiems medžio ornamentams...

Iš tokio giliai autentiško išgyvenimo ir iš tokių gilių mūsų žemės šaknų sukauptos medžiagos dailininkas Tamošaitis sukurė ir savo asmenišką tapybos stilių, skirtingą nuo visų kitų mūsų dailininkų.

Architektūrinis - vitražinis, įdomus ornamentinis paveikslų pobūdis, nesimetrinis spalvinių plokštumų įreminimas į dvigubas metalinės faktūros tamsias

linijas - yra visai naujas mūsų tapyboj - o ir visuotinėje vargu ar rasime, - traktavimas. Gal čia ir skirta lietuviui menininkui parodyti, kad-kaip ir kiti didieji

Dailininkas Antanas Tamošaitis atrenka savo paveikslus parodai, kuri įvyksta Chicagoje, Čiurlionio galerijoje, nuo š.m. rugsėjo 22 iki rugsėjo 30 d. Parodoj bus išstatyti 30 tapybos darbų, 25 akvarėlės ir 20 grafikos kūrinių.

ANTANAS TAMOŠAITIS

Giesmininkas

džioje erškėčių rykštėse, kadangi šakose, greituose raštų danteliuose, užgrūdintos ažuolo žievės faktūroje, metalo užkalimuose ant kraičio skrynių, ant ažuolo durų.

Šiuose paveiksluose jos - atrinktos, sukondensuotos, sustilizuotos, ramybėje išpuoselėtos - vėl atgyja, atsinaujina, pasipildo ir pražysta kita būtimi. Jos vingiuoja, ritmiškai šakojasi, išsiskiria arba susilankščiusios į mažus keturkampius ar trikampius, sukarpytos į kelis brūkšnius, suminga netikėtai spalvos plokštėn.

Autentiškas braižas, ryškus, sukaupias stilius parodo ilgą nueitą kelią, kur daug progų nukrypti į efektyvų pretenzingumą, kitų atrastų priemonių kartojimą, arba tiesiog, ieškojimo vardu pridengtą netesėjimą.

Mūsų liaudies turtų performa-

ANTANAS TAMOŠAITIS

Drobiniame soste

ANTANAS TAMOŠAITIS

Mūsų sodžiuje

dailininkai ieškojo stilizuoto primityvumo, formų suprasinimo, paveikti afrikičių ar indėnų meno - jis savo įkvėpimą rado taip gerai jam pažįstamame lietuvių liaudies giliame meniškume. Gal vietoj kitų daromo realistinių daiktų collage tapybos kūrinyje dailininkas Tamošaitis kai kuriuos elementus - metalą, medį, akmenį, audeką - irgi savotiškai įjungia į savąją tapybą.

Ryškiai, nesimetriškai sudalintos plokštės - įvaizdžiai kadaise gal buvusios namo sienos, stogo, lango, upės ižo, suskilusios molinės žemės. Jų spalvos skamba kaip sutartinės - keliais balais, minorinės: violetinė šviesi ir tamsi rudėnės astros, sodrus kaštono rudumas, žilvičio pumpuro ir javų žalumai. Ar paunksmio samana, skaitūs beržo lapai. Sušvinta aguonos oranžs ir tamsus raudono jurgino akordas. Neužmirštuolių, šaltinio saulėje, mėlynopaukštės sparno, vasaros dangaus, šveisiaplaukio vaiko akių mėlynymai.

Tų spalvų buvimas ramus, be skubėjimo, be nerimo: jos gyvena pačios savyje paskendusios, kaip ežerai popiečio šviesoje. Šiaurės krašto ežerai, šiaurės krašto šviesoje... Spalvos grynos be dinaminių laipsniavimų patempimo, kartais kontrastu, kartais moduliacija suderintos.

Spalvų plokštės apvestos lyg metalo linijomis, metalo išdeginto ir iškalto su vyrišku jautrumu ir pervestu į drobę. Tos linijos irgi gyvena kažkur, senai ramiuose pavėsio takuose, skau-

no Tamošaičio ypatybės, kurių gali pasigesti nevienas, save vadinąs dailininku. Tai atsispindi ne tik tapyboje, bet ir dailininko akvarėlėse bei grafikoje.

Išdirbta, klasikinė akvarėlės technika jam tarnauja išgauti popieriuje freskinei faktūrai arba lyg prasišviečiančiai drobei, išryškinti rupaus audeklo įspūdį. Čia spalvų tirštumo ir skaidrumo niuansai irgi pasižymi sulaikytu, saikingu charakteriu. Paveikslų pobūdis abstraktus ar pusiau abstraktus: erdvinės kompozicijos, namų motyvai, sodybos kryžių ornamentika, paukščiai, šakos, aitvarai - šie pirmą kartą panaudoti motyvai mūsų dailėje - atrodo, tokie žinomi ir paprasti dalykai. Tačiau, kaip jie čia skirtingai atrodo, pergyvendami visą eilę transfiguracijų nuo

ornamentiniai realistinio iki tolimiausios stilizacijos visumoje ir detalėse, iki įvairaus laipsnio atpažinimo arba neatpažinimo, iki abstraktinių formų.

Dailininko Antano Tamošaičio grafikoje, kaip ir tapyboje yra architekūrinis pobūdis, žaidimas vitražiniu suskirstymu, - tik trapesnis plokštumų tarpusavio suaudimas ir detalių įpyrimas. Fantastinis, kartu ir paprastas, originalus - kartu ir be pretenziškas darbų pobūdis. Dalis grafikos kūrinių išpildyti ant tamsaus fono. Jame lyg sniego šarmu ant stiklo, trapiai užmegstas ritminių linijų audinys. Šie darbai daugumoje yra grynai abstraktaus pobūdžio ir poetiškos nuotaikos.

Visuose paminėtuose dailės žanruose dailininkas parodo savo aiškų estetinį tikslą ir veidą. Antanas Tamošaitis išvystė naują, originalų, autentišką tapybinį ir tematinį sprendimą, kaip profesionalas dailininkas parodo užtikrintą ir išvystytą techniką, kaip asmenybė - tikrą, gilią meilę ir supratimą mūsų liaudies kūrybai. Jis nepasidavė suvedžiojamam efektui, o išvertė, rimtai ir ramiai nuveda mus į savo pasaulį, kur sapnai ritmiškai išausti iš spalvų plokštumų ir linijų ornamentų.

Kai išėjau iš galerijos - jos pilkos lentos ir mediniai laiptai, žvyro kelias ir pakraštyje tamsėjantis dangus ritmiškai pulso savo kadaise turėtos savos žemės asociacijomis ir ramiai švietė spalvos ir linijos, patvirtindamos, kad kas tikrai išgyventa - nenyksta, ko tikrai trokšti ir ieškoti - randi ir kad laikas neskaičiuojamas valandomis, mėnesiais ar metais...

Dailininko Antano Tamošaičio dovana mūsų menui ir tiems, kurie ateis jo darbų pasižiūrėti - bus šviesus ir stiprus pergyvenimas. (bv)

ANTANAS TAMOŠAITIS

Šerkšnos braižas

PETKUS
LAIDOJIMO ĮSTAIGA

MARQUETTE PARK CHICAGO
2533 W. 71 St. Tel GR 6-2345-6

CICERO ILLINOIS
1410 S. 50 Ave., Tel TO 3-2108-9

TRYS MODERNIOS KOPLYČIOS

Paraginkit savo
pažįstamus užsipre-
numeruoti DIRVĄ

I PASAULINĘ PARODĄ...

(Atkelta iš 4 psl.)

rato, kad tuo amerikiečių banaliai nuvalkiotu pasiteisinamuoju klausimu šypseta iš jų kompanijos.

Vagonai metaliniai, Platis, neatidaromi, langai. Sėdynės po du. Vagonas pertvėrimų neturi. Temperatūra kontroliuojama aušinamuoju oru. Perėjimai apdengti, aptraukti - neiškrisi.

Paskutinį kartą amerikiečių traukiniais važiuavusių dešimt metų. Tada išalkęs vagon-restorane papietavau. Labai brangul! Šį kartą pasiėmęs vaisių, lengvų užkandų stiprino. Norėčiau kavos? Kelių rūšių yra užkandiniame vagonė, ir šokolado, sumuštinų, karštos sriubos, pietų. Automatuose. Žmoniškoms kainomis. Prie stalių atsinešęs pasi-valgai. Yra ir restorano vagonas.. beveik tuščias. Yra stipresniųjų gėrimų vagonas. Yra apylinkių pasižiūrėjimo vagonas, dviračių, stiklinės lubomis, sienomis, minkštomis, besisukančiomis kėdėmis. Nemokamai.

Nemaži pakeitimai dešimtmetyje. Kiek naujųjų duos sekantis dešimtmėtis?

AR KALIFORNIJĄ SAULĘ IŠDEGINA?

Traukinys rieda pamažu. Raitosi tarpukalniams. Ar statytojai už tų tarpukalnių slapstėsi nuo indėnų strėlių? Moderniški traukiniai galėtų riedėti tiesesniais linijomis, juo labiau dykumose. Vagonai pašėlusiai trankosi, vartosi. Eidamas turi sienų, keleivių nugarų prisilaikyti. Daugybė me-

tų atsilikusios riedmenų bėgių sudėjimo konstrukcijos. Prieš kelias dešimt metų Lietuvoje traukiniai ėjo lygiau ir greičiau. Tai tau ir Amerika! Taip nežmoniškai trankosi, kad nedrįsti skustis; susipiaustyčiau veidą.

Beveik visur, kairėje, dešinėje - saulės, kaitros išdeginti plotai. Retkarčiais nuskurę ūkeliai, miesteliai. Laistomi. Besisukančieji šiuuršliai pila, lieja vandenį. Keletas reikiama žalių miestelių, vietovių.

Kalneliai, slėniai, lygumos - nuklotos geltonai, rudai iškepta žolė. Vietomis akis nei jokio gyvo daikto nemato. Nuskurę, susivėlę krūmokšniai. Leisgyviai. Apdulėję. Pilkai gelsvomis dulkėmis nukloti.

Retkarčiais, kaip mirties kraštan užsukęs aukštybėse skrieja plėšrūnas paukštis. Vėjo, nei vėjelio nėra.

Trejetas pilkame įkalnyje bestovinčių trobų: ūkis. Antai, ganosi karvės, avys. Kaip jos gali būti tokia išdegusi žolė? Tiesa, ir Lietuvoje kartais duodavo galvijams šieno, bet prie to kiek piauštytų runkelių, koncentruoto pašaro su vandeniu! Oras būdavo vėsus, ne taip pliskinančiai sausas, karštas kaip čia - saulėtoje Kalifornijoje.

Nuolat spaudoje (ypač amerikiečių) skaitome ginčus dėl kurios upės (sakysime Colorado) vandens: kiek jo gaus Kalifornija, kiek Arizona, kiek Meksika, kiek Texas. Girdi, nuo to vandens kiekio priklausys tos ar kitos apylinkės ateitis, gyvybė.

Žodžiai neišgalvoti. Keliose

vietose mažiau Colorado upę. Ji senka, vis gausėja dumblo, smėlio nuosėdų, uolų drunzlių.

"Aha, tuoj privažiuosime tokį ežerą, ar tokią upę" - pamana, jas aiškiai matydamas žemėlapyje. Atvažiuoji. Kur ežeras? Kur upė? Žmonės pasakys, kad ežeras prieš pora dešimčių metų išdžiūvo, ten pavasariais atsiranda dumblo. Upės? Ten, antai, toji upė, joje dabar ne šaltas vanduo teka - karštas smėlis guli. Vandens nei lašo!

Panašiai visoje Kalifornijoje. Per mažą lietaus, per daug gerklų, per daug žmonių, per daug skalbinių.

Kiekvieną vasarą kaitrų išpliskintose dykumose užsidega žolė, krūmokšniai. Nuplėška tūkstančiais akrų, pakeliniu nušluodami namus.

Amerikos valdžia puikiai žino vandens problemą. Paskutiniai metais skiria daugybes milijonų dolerių vandens gavimui, naudojimui iš Pacifiko vandenyno. Jei vandens problema nebus išspręsta - po šimto ar panašiai metų, Kalifornija bus nykstantis kraštas.

MEDINIAI, SU DYSELIAIS, VĖŽIMUKAI

Prasnaudę naktį, iš ryto mieguisti atsiradome Martineze stotyje. Miestelis nedidutis. Traukinių mazgas. Tolimų atstumų keiliumų keli vagonai. Visus išprašo lauk. Reikės palaukti kito traukinio.

Stotis už pusės kilometro. Kažin ką ten garsiakalbiais pranešinėja. Girdi tik geležinkeliečių, stotyje besisukaliojantieji.

Trys daiktams vežioti vežimėliai: vienas lyg ir moderniškas, įprastas didžiosiose stotyse, nors įkyriai burzgantis; antrasis pusiau mechanizuotas: motorėliu traukia guminiams ratais medinį keturratį, su dyseliu. Trečiasis - ilgu, laibu dyseliu, medinis, metalutruktais ratlankiais, atloštais sparnais. Vienas negras tempia, kitas puse pėdos

stovi ant užpakalinės pakopos, kviesdamas trauktis iš kelio.

Pravažiuoja pašto automobiliai. Šalia, smėlėtu keliu. Dulkės laksto.

Beveik po valandos laukimo mūsų informacijos šaltinis (medinio vežimo vairuotojas negras) plačiaburniškai šypsodamasis praneša maloniai naujieną: traukinys tuoj atvažiuos. Ar žinome į kokius vagonus lipti?

Trijų garvežių tempiamas ilgas, ilgas traukinys. Belaukiantiems vagonai atsiduria už pusės kilometro. Čia daiktams vežimėlių nėra. Keliaujančių yra ir senų, ir sunkiai bevaikščiojančių žmonių.

Dar kartą persėdus Portland, Oregon, po 33 val. 21 min. kelionės išlipome Seattle.

(Bus daugiau)

PADĖKA

Lietuvių Moterų Atstovybės Washingtono Klubui priklauso mano nuolankiausia ir nuoširdžiausia padėka už suteiktą pagalbą GINTARELEI, išleidžiant ją anglų kalba (AMBERELLA).

Patirtas mielų mano Sesių didelis pritarimas, malonūs pažadai propaguoti Amberellą padarė mane ir davė vilties išleisti mūsų žvejų legendą angliškai. Taip pat suklėdė mąnyje neužmirštamio dėkingumo jausmą ir dabar stovi prieš akis miegli, užsidegę Sesių veidai ir prieteliški raginimai "nepadėti plunksnos". Tūkstančius kartų dėkoju už parodytą jautrumą ir už tikrą supratimą mūsų vaikų spaudos reikalo. Taip pat už suteiktą man finansinę paramą. O ypač už knygnešišką talkininkavimą, platinant Amberellą.

Visu nuoširdumu dėkoju taip pat New Yorko klubui už finansinę paramą ir išplatintą knygą ir kitiems klubams, prisidėjusiems prie platinimo talkos. Su gilia pagarba ir dėkingumu. J. Nardė.

TORONTO

• Lietuvos Atgimimo Sąjūdis, rugsėjo 8 d. Keswicke prie Simcoe ežero, J. Baronačio ir J. Zavio svetainėje suruošė jaukų pobuvį, kur buvo gražiai pasisvečiuota ir pasilinksmita.

• Skautų ir jų rėmėjų vadovybės, posėdžiavusio rugsėjo 11 d. D. Keršienės bute, konkrečiai nutarė pirkti ūkį ir jame įruošti stovyklavietę. Tinkamas višais atžvilgiais stovyklauti ūkis rastas apie 100 mylių

nuo Toronto, nepertoliausiai nuo Wasagos. Ūkis turi 100 akrų, per kurį teka nemažas upelis. Aplinkos gamtovaizdžiai yra tikrai pasigėrėtina gražūs. Tos nuosavybės kaina 8000 dol. su 4000 dol. įmokėjimu. Skautai tam tikslui lėšų jau iš ankščiau turi susitaupę, bet jų nepakaks ir artimiausiu metu žada kreiptis į lietuvių visuomenę ir kitas organizacijas paramos.

Jaučiama, kad visuomenė skautų šį gražų užsimojimą sutiks palankiai ir visokeriopai parems.

• Lietuvių kredito kooperatyvas "Parama" susitarė su įstaigomis ir pradėjo tarpininkavimą telefono, gazo ir kt. sąskaitų apmokėjime.

DIRVA METAMS
IO DOLERIŲ

UŽSAKYKITE GĖLES TELEGRAFU
Gėlės visoms progoms — vedyboms, laidotuviams ir t.t.

FRIENDLY FLOWER SHOPPE

VISAD JŪSŲ PATARNAVIMUI

Atdara: nuo 9 ryto iki 7 val. vak. Sekmad, nuo 10:30 - 1:30

Telef. namų 431-6558
Krautuvės — 431-6339

6901 Superior Ave.
Cleveland 3, Ohio

JAKUBS & SON

FUNERAL HOMES

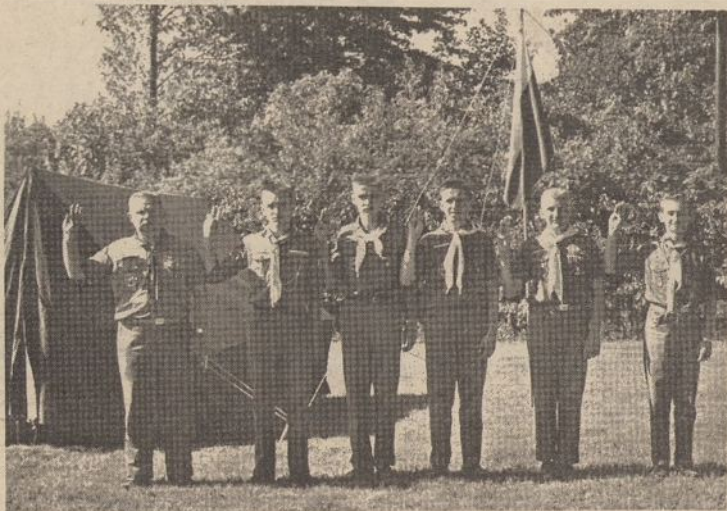
Vėsinamas oras Jūsų patogumui

Della E. Jakubs & William J. Jakubs

Licensijuoti laidotuvių direktoriai ir balsamuotojai
35 metai simpatingo ir rimto patarnavimo.

6621 Edna Avenue
EN 1-1763

936 East 185 St.
KE 1-7770

Vyresniųjų skautų grupė su vadovu V. Jokubaičiu kairėje prie palapinės ir vėliavos stiebo, kuriuos statydami laimėjo varžybas.
V. Plodžinsko nuotrauka

Šaunus Clevelando lietuvių skautų pasirodymas

Rugsėjo 2 d. Clevelande įvykusioje tarptautinėje skautų šventėje Clevelando Pilėnų tūntą atstovavo viena skiltis Vytauto D. draugovės skautų ir keli vilkiukai - viso 14 berniukų. Grupei vadovavo sktn. V. Jokubaitis.

Oras pasitaikė gražus, žiūrovų privažiavo apie 4,000. Šventė dalyvavo apie 500 uniformuotų skautų, daugumoje vengrų, kurie šią šventę organizavo ir pravedė. Džiugu pranešti, kad mūsų nedidelė grupė laimėjo visas varžybas. 13-16 m. amžiaus skautų varžybose dalyvavo M. Jakulis kaip skiltininkas, R. Seikus, V. Gatautis, G. Lazdinis ir P. Matulevičius. Jie turėjo pastatyti didžiulę palapinę, surišti ir iškelti vėliavos stiebą su vėliava. Tai jie atliko per 1 min. 25 sek. Tuo metu, kada kiti varžovai dar krapštėsi apie palapines, mūsų ikilmingai pakėlė lietuvišką trispalvę ir gražiai išsirikiavę buvo pripažinti kaip pirmosios vietos laimėtojai.

Fizinio pajėgumo varžybose

ta pati grupė pirmoji greičiausiai perėjo per aukštai pakabintą virvę.

Jaunesniųjų (11-13 m.) grupė, su skiltininku P. Matulevičium (A. Plodžinskas, R. Capas, A. Petkus ir A. Karsokas) laimėjo tris pirmąsias vietas palapinių statyme, mazgų rišimo estafetėje ir nusirengimo ir apsirengimo lenktynėse.

Abiems grupėms ir pavieniams laimėtojams šventės rengėjai įteikė dovanas. Lietuvių vardas buvo minimas su pagarba ir pasigėrėjimu. Paradė mūsų skautai dalyvavo su tautine ir tunto vėliavomis.

Pasirodyme prie laužo sk. R. Seikus ir G. Lazdinis akordeonais pagrojo porą lietuviškų dainelių. Pažymėtina, kad beveik visi mūsų skautai yra nauji Vytauto D. draugovės nariai, šios vasaros stovykloje davę įžodį. Tikrai jie pelno pagyrimą. Padėka priklauso ir grupės vadovavusiam sktn. V. Jokubaičiui.

(kp)

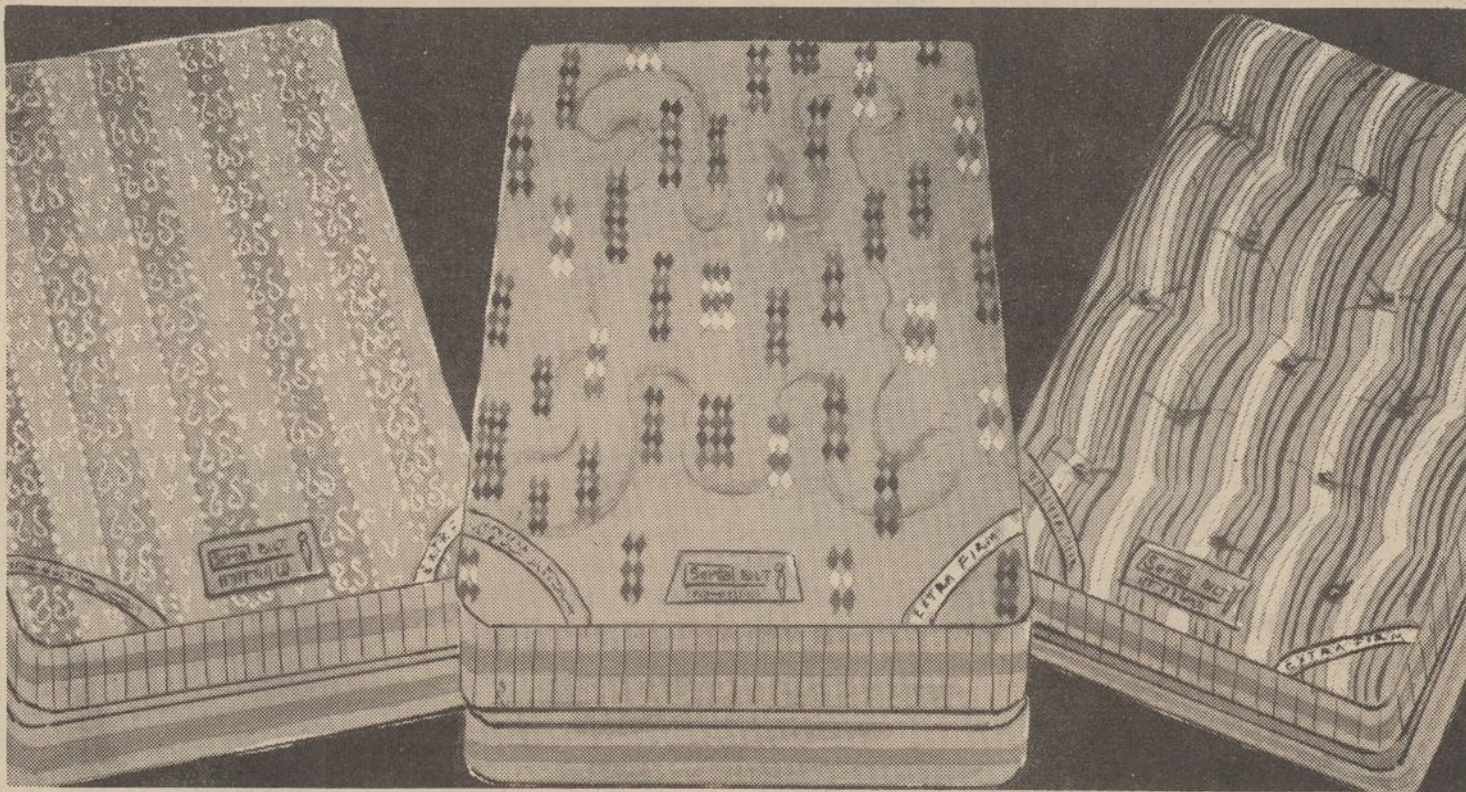
Jaunesniųjų skautų grupė, su skilt. P. Matulevičium, laimėjusi pirmąsias vietas varžybose.
V. Plodžinsko nuotrauka

EAGLE STAMPS VISAD PADIDINA SANTAUPAS

the MAY co's (4) BASEMENT stores

DOWNTOWN - HEIGHTS - PARMATOWN - SOUTHGATE

Lygus viršus, įsiūtus viršus ar saguotas

MATRACAI

ar spyruoklių dėžės

Su privalumais, reiškiančiais kokybę!

Nesvarbu, ar jūs norite kieta, standrų, ar vidutinį, ar minkštą... saguotą, švelnų ar įsiūtą viršų... jūs rasite juos čia. Kiekvienas jų yra moksliskai suprojektuotas įžymios Serta, kad suteiktų jums patogumą ir kūni paramą, jums taip reikalingą... ir dar ilgiems metams. Kiekvienas jų turi viduje stangrias spirales, tvirtą viršų, sunkiai įlenkiamus kraštus, angas, tvirtas rankenas.

DIDELIŲ IŠMIERŲ — 81 inčo ilgio matracai
ir spyruoklių dydžio — pilno ar mažo dydžio

39.88

BASEMENT DOMESTICS DEPARTMENT
THE MAY COMPANY, DOWNTOWN
HEIGHTS AND PARMATOWN

34.88

CLEVELANDE ir apylinkėse

* DIRVOS VAKARUI bilietus jau galite iš anksto užsisakyti telefonu HE 1-6344 arba įsigyti darbo valandomis Dirvoje. Bilietų kainos: 3,00, 2,50, 2,00 ir 1,00 dol.

• Visuotinis SLA 136 kuopos susirinkimas kviečiamas rugsėjo 23 d., 12 val. 30 min. Lietuvių salėje. Draudimo mokesčiai bus priimami nuo 12 val.

Kuopos valdyba ypatingai ragina tuos narius, kurie rečiau tesilaiko. Pradėjime naują sezoną su nauja energija. Dar labiau laukiami naujieji, ne visai susibroliaavę nariai.

Jeigu gausiai susirinksimė, bus padarytas pranešimas apie 52 SLA seimą, įvykusį š. m. liepos 9-12 dienomis Newarke, N. J. Ten svarstyta ir spęsta daug svarbių dalykų. Be to, būtų progos pasidalyti įspūdžiais apie mūsų kuopos linksmą, buvusią rugpjūčio 26 d. gegužinę ir pasitarti apie geistinių artimiausią ateitį darbų planus.

* DR. JONAS T. VITKUS su ŽMONA iš Pompano Beach, Fla. lankėsi pas savo gimnazičius Gasparaičius. Ilgoje kelionėje Vitkai apsilankė New Yorko valstijoje, iš Clevelando vyksta dar į Čičagą.

IŠKILMIŲ DIENA DARŽELIUOSE

Clevelando tautinių kultūrinių darželių sąjunga rengia iškilmingą dieną sekmadienį, rugsėjo 23, nuo 2 val. po pietų. Kiekviena tauta turinti savo kultūrinį darželį prisidės prie įvairios programos išpildymo. Čiurlionio Ansamblio šokikai atliks tautinius šokius.

Programos dalyviai renkasi apie 1 val. prie Superior ir E. 99 gatvių, iš ten visi paradvyks prie Shakespearo darželio. Ten bus publikai daug vietos ir ten vyks tos dienos programa.

Šiemet bus renkama tautinių darželių gražuolė iš tautiniais rūbais pasirengusių panelių tarp 18 ir 25 metų amžiaus, Čiurlionio ansambliui perduota aplikacijų arba rekomendacijų blankai lietuviams gražuolėms pristatyti. Blanke pažymėta, kur ją gražinti ne vėliau rugs. 19 d. Gražuolė bus išrinkta iš ankščiau pakviestų, kai komisija gaus blankus, ir bus pristatyta ir apdovanota programos metu.

Kiekviena tauta savo darželyje tą dieną turės savo svečių priėmėjus. Lietuvių darželyje būtų gera pastatyti skaites ir skautus, kurie vaikščiotų po visą darželį tarp 1 ir 4 val. po pietų.

Lietuviai kviečiami dalyvauti, pamatyti programą ir aplankyti mūsų darželyje žymių mūsų tautos vyrų paminklų.

• BALFo pinigė rinkliava vykdoma nuo rugsėjo mėn. 30 d. iki spalio mėn. 30 d., Clevelande ir jo apylinkėse bus daroma metinė pinigė rinkliava. Ją pradės šv. Jurgio parapijos klebonas kun. B. Ivanauskas bažnyčioje. Pinigai bus renkami: aukų lapais einant per namus ir kreipiantis laiškais. Kiekvieną sekmadienį po 9 ir 10:30 val. Mišių šv. Jurgio parapijos salėje budės BALFo atstovai. Aukų lapai bus Dirvoje ir Baltic krautuvėje.

BALFas

• Pilėnų tunto sueiga-iškyla įvyks sekmadienį, rugsėjo 23 d., 3-5 val. p. p. Forest Hill parke (kur su ežerėliu) įvyks Pilėnų tunto skautų, jūrų skautų ir vilkių sueiga-iškyla. Rinktis prie ežerėlio pakrantėje esančios pastogės. Esant blogam orui sueiga neįvyks.

Tuntininkas

• Vytautas Balas praneša, kad nuo š. m. rugpjūčio mėn. 12 dienos persikėlė dirbti pas Jackshow Chevrolet, 543 E. 185 gatvė, netoli Lakeshore Blvd. Tel. IV 1-9090. Kviečia visus lietuvius apžiūrėti naujus Chevroletus. 1963 metų modeliai bus išstatyti rugsėjo 28 dieną. Didžiulis pasirinkimas vartotų mašinų.

Skambinkit į darbą IV 1-9090 arba į namus CE 1-6072.

• BALFo 55 skyrius, rugsėjo mėn. 23 d., 4 val. po pietų V. Amšėjaus bute, 17815 Harland Ave., šaukia visuotinį narių susirinkimą. Bus renkama nauja valdyba. Kviečiame kuoskaitlingiausiai atsilankyti.

Sk. pirmininkas

• Savininkas parduoda namą — 15,900 — prie E. 185 gt. Prekybos centras ir geras susisiekimas. 5 kambarių kolonijinis. Gaunamas nedelsiant. Reikalui esant, padėsime finansuoti ar išnuomoti su teise nusipirkti. Galima apžiūrėti susitarus tel. IV 6-3733 ar 749-5942.

• Išnuomojamas kambarys vyrui su maistu ir pilnu aptarnavimu. Skambinkite telef. 791-2537.

• Lithuanian Village akcijas perkant, jūs neaukote, o investuojate savo sutalpas į pelningą verslą. Visi lietuviai privalėtų prisidėti prie lietuvių įmonės ugdymo ir plėtimo. Tat — pirkime visi Lithuanian Village akcijas.

• Išnuomojamas butas East 67-oje gatvėje. 5 kambariai. Teirautis telefonu: RE 1-5513.

PARDUODA NAMĄ

SAVININKAS parduoda už \$11,500,00 7 kamb. namą. Vienos šeimos, didelė virtuvė su įjungtomis spintomis, kilimais, gazo pečius, garažas, dvigubi langai (storm windows). White Motors apylinkėje - 980 Maud St, HE 1-3939.

• Lietuvių Prekybos Namai (6905 Superior Ave.) praneša savo klientams, kad yra gauti dideli transportai įvairių medžiagų, tinkančių dėl siuntinių sudarymo.

Per mus siųsdami savo siuntinius jūs turėsite daug patogumų, nes

1) čia rasite greitą ir mandagų patarnavimą,
2) siuntiniai tikrai pasieks adresatą, nes įmonė yra sąžiningų, Clevelando visuomenė gerai žinomų, asmenų rankose. Jau per mus yra pasiūsta keli tūkstančiai siuntinių, bet nė vienas nėra dingęs.

3) Siuntiniai eina greitai, nes jie yra siunčiami per siuntimo įmonių centrus.

Prieš kiek laiko spaudoje yra tilpę vienos prekybos įmonės vedėjo skelbimai, nukreipti prieš Lietuvių Prekybos Namus. Kultūringame pasauly prekybos įmonės reklamuojasi girdamos savo gaminius ar patarnavimą, bet ne peikdamos kitas, konkrečiai nurodant konkurencinės įmonės vardą. Tat ir tos įmonės vedėjo skelbimai, kad nesiųskite per Lietuvių Prekybos Namus, nes jie nemoka supakuoti siuntinių, jis neduoda garantijos, kur tie siuntiniai nueis ir t.t. yra tik netakto pasireiškimai ir mes į juos nereaguojame.

Su pagarba

Lietuvių Prekybos Namai

1962-MAIRONIO - m. rugsėjo 29 d. Clevelande, Slovenian Auditorium, 6417 St. Clair Ave..

DIRVOS

METINIAM

VAKARE

BALIŲJE

JAV LB CLEVELANDO PIRMOSIOS APYLINKĖS

Iškilmingas romano
premijos įteikimas

AIIDILS

TEATR

PREMIERA

KESTUČIO
MIRTIS

Režisiorius:

PETRAS MAŽELIS

Maironio

ISTORINĖ 5 VEIKSMŲ DRAMA

Po vaidinimo, Dirvos remėjams dovanų paskirstymas ir šokiai. Gros Neo Lithuania orkestras. Didžiojo salėje šokių metu bus pastatyti papildomi stalai. Bilietai po \$3.00, 2.50, 2.00 ir \$1.00. Kviečiame nusipirkti ar užsisakyti iš anksto Dirvos redakcijoje. Pradžią 6:30 val. vak.

JAUNOJI PORA MAIRONIO KESTUČIO MIRTIES DRAMOJE Petras Maželis

Maironis gerai suprato, kad nuo jaunimo kultūrinio ir tautinio išauklėjimo, valstybiškumo supratimo, vyresniųjų jiems parodyto pavyzdžio ir reikiamo dėmesio labai daug priklauso valstybės ateities ir tautinis klestėjimas. Todėl Kestučio Mirties dramoje jis paskyrė daug dėmesio jaunajai porai - Eimučiui ir Laimutei, per juos pavaizduodamas istorinės Lietuvos jaunimo polėkius, taurią tarpusavio ir savo krašto meilę, tautiniai valstybinių reikalų supratimą, savęs išsižadėjimą - pasiaukojimą.

Ar visos šios jauno lietuvių žmogiškos vertybės tiko tik istorinei Lietuvai? Civilizacija, technika, gyvenimo sparta ir būdas pakeitė vėrimui si į pasaulį priemones ir formas, bet susipratęs lietuvių jaunimui dabarties tautos ir tėvynės esmė ir pareiga paliko tos pačios kurios buvo tada.

Sugretinkime (gal ir iliuziniai) Maironio istorinius jaunuolius su dabarties jaunuoliais.

SIKIMAS MOKSLO IR RUOŠIMASIS GYVENIMUI

Eimutis:

Taip, mano širdele. Norėčiau į Prūsus Su vyrais bent sykį į karą išeiti. Taip, rodos, ir traukia į tolimą šalį. Taip noriu pasaulio daugiau pamatyti Ir savo laimūžę svetur pamėginti. Aš parnešiu sau iš Prūsų pilno kardą kieta, Tau, sesyte, šilko skarą, diržą auksu lieta...

Eimutis suprato, kad nepatyręs gyvenimo nebus pasirengęs kovai už tėvynę, šeimą ir savo gražiąją gimtinės žemę. Laimutė prašo jį į karą neįoti, nes karas nešas ir mirtį. Eimutis, jau dabar suprasdamas grėsmę savam kraštui, aiškina Laimutei:

Nejosime mes, tai vokiečiai šičia atjos Ir mūsų šalėlę išdegs į puolę, O brolius šimtais išvays į verguę. Juk ko nepridaro kasmet tie velniai. Už kruvinas ašaras, brolių nelaivę, Nejaugi plėšikų gaujoms dovanose?

Dabarties jaunimas veržias į mokslus, į knygose ir gyvenimui paliktą vyresniųjų išmintį. Ieško ir materialinių gėrybių, kurios įgalintų išauginti sveiką ir išmoksintą šeimą.

Eimutis išvyksta į karą. Išėjęs vyrišką mokyklą, pasimokęs pasaulyje, sutvirtėjęs tautiniai ir subrendęs politiniai, užgrūdintas gyvenimui jis lydi Vytautą visose kovose dėl savųjų ir savojo krašto.

Dabarties lietuvis jaunuolis rengiasi ateitį svetur, bet juda lietuviškoje organizacijoje, moko Lietuvos istorijos lietuviškoje mokykloje, šoka tautinius šokius, dainuoja lietuviškas dainas, seka lietuvišką spaudą ir literatūrą, rūpinasi užgniaužtos Lietuvos ateitimi. Jei dar nelai kas ginklo kovai, jis tobulina savo protą ir remia kovą dėl Lietuvos laisvės politikos laukuose.

MEILĖ

Laimutė tauria širdele visomis savo jėgomis myli Eimutį. Visą save paaukoto, kad Eimučiui kovose galėtų padėti. Nepaprasto ilgesio kankinama, pėsčia keliauja į karių stovyklą Eimučio pamatyti. Kalbėdama į jį, štai kaip gražiai sujungia savo gimtinės meilę su jo meile:

Kiek aušo rytelių be miego naktelių Kai aš pasiilgus tavęs nemačiau.

D. Mackevičiūtė ir A. Gasparaitis, gerai užsi-rekomendavę neolituany vaidintojų būrely, pirmą kartą gaus pasirodyti "rimtai" tarp tikrų aktorių Vaidilos Teatro statomame Maironio veikale "Kestučio mirtis", Dirvos vakare, rugsėjo 29 d. Nuotraukoje jaunieji aktoriai tariasi su režisieriu P. Maželiu (dešinėje).

V. Plodžinsko nuotrauka

Prabėgo ir saulėtos vasaros dienos, Ir šlapias ruduo, ir žiemos vakarai, Ir vėlei pavasarį gandrai kleigeno... Bet veltui tavęs pro langelį žvalgiaus.

Dabarties jaunimas bendrauja savuose rate-liuose, lietuviškuose parengimuose, ilsisi ir atostogauja savose stovyklose. Vėliau šukurs lietuvišką šeimą ir perduos savo kraują, išmintį ir tautinę sąmonę savosioms atžaloms.

PASIAUKOJIMAS

Laimutė, gyvendama šalia kunigaikštienės Onos ir žinodama Eimučio meilę valdovams ir tėvynei, lankydama su kunigaikščiene Ona klasta kalėjiman uždarytą Vytautą, maldauja jį persirengti jos drabužiais ir pabėgti, nes gerai žino, kad nuo jo priklausys Lietuvos likimas. Vytautas pabėga, Laimutė gi nužudo budelį.

Laimutė:

Taip silpna. Sukasi galva ir akys temsta... Greičiau, greičiau baisi šalta mirtis ateiki. O taip norėčiau aš pavasarį sulaukti, Ano, to pirmojo, kada purienas skyniau... Bet ne, Šalin pagundos ir graži viltis! Šalin svajotoji laimūžės ateitis! Matau budugnę tamsią prieš mane ir kirvį, Kurį galanda budeliai... Jie nuo pečių Atkirs jaunutę galvą pagriebę už kasų. O jie, šviesiausias kunigaikštis ir Eimutis Greitaisiais savo žirgais per sodžių skrisdami Net nesupras ir nežinos, kokia auka Aš didvyrį išgelbėjau tautos.

Dabarties jaunimui ateitis palieka didvyriškumo kelius. Matysime juos, kai išauš už laisvės kovos rytas. Matysime ir kokią pavyzdį parodys vyresnieji. Jei tokių divyrių bus, atsiras ir naujas Maironis, kuris jų didžią dvasią ir mirtį apdainuos tikroje istorinėje dramose. Tos dramoms ateities kartoms įkvėpimo šaltinis sekti didvyrių pavyzdžiu.

EAST CLEVELAND — 13515 EUCLID AT SUPERIOR AVE.

SAVINGS
EARN

OPEN EVERY SATURDAY UNTIL 2:30

4%

SUPERIOR
SAVINGS

ACCOUNTS
INSURED TO
\$10,000

HOME AND
REMODELING LOANS

IN TOWN OFFICE — 6712 SUPERIOR AT EAST 68 ST.

DIRVA

Nr. 108

1962 m. rugsėjo 19 d.

KAS IR KUR?

• Antano Tamošaičio dailės paroda atidaroma rugs. 29 d. Chicagoje Čiurlonio Galerijoje. Bus išstatyti 75 tapybos, akvarelės ir grafikos darbai. Tai bus viena iš didžiausių lietuvių vieno asmens parodų Amerikoje.

A. Tamošaičio dailė pasižymi nuosaikiu lietuvišku modernizmu. Lietuvoje A. Tamošaitis buvo žinomas kaip liet. liaudies meno žinovas, parengęs daugelį tautodailės leidinių, tarp jų aštuonias sodžiaus meno knygas.

• Amerikos Lietuvių Inžinierių ir Architektų Sąjungos Centro Valdyba sudaro: pirm. Staniulis Česlovas, vicepirmininkai Arlauskas Alfonsas ir Dunčia

Jonas, išd. Svilas Petras, sekr. Ancevičius Algirdas, nariai Urbonas Vacys ir Galinis Bronius. Valdybos adresas: Č. Staniulis, 21100 Fairview Dr. Dearborn 6, Mich.

• Gen. gydytojo Vlado Nagiaus-Nagevičiaus gyvenimo ir darbų apžvalga jau pasirodė. Tai p. Veronikos Nagevičienės ir generolo bendradarbių sudėtinė kūryba apie jo gyvenimą, darbą ir nuopelnus.

Knyga, apimanti 374 psl. Labai gražiai išleista. Ją redagavo Dr. B. Matulionis. Knyga jau siuntinėjama jos išleidimo rėmėjams, kurių jau didokas sąrašas pridėtas prie leidinio.

Knygos išleidimu rūpinosi V. Nagevičienė. Šiuo metu jos kaina dar nenustatyta.

Solistas S. Baras (stovi trečias iš kairės) ir dail. Paukštienė (sėdi pirma iš kairės) su Los Angeles Lietuvių Bendruomenės valdyba Kalifornijos Lietuvių Dienoj. L. Kančausko nuotrauka

• Algis Grigaliūnas, futbolo žvaigždė — mokslui siekti. "Pittsburgh Post-Gazette" rugsėjo 11 d. išdėjo straipsnį apie Pittsburgho Universiteto futbolo žvaigždę, Algį Grigaliūną, pradedant jo pabėgimo iš bolševikinės vergijos istoriją. Tai panašu į "quarter-back sneak" rusams II pas. karo metu.

Jo tėvas, Lietuvos kariuomenės kapitonas, buvo bolševikų nužudytas. Vietoj pasilikus komunistinėje vergijoje, Algio motina, tragedijai ištikus, nutarė bėgti į Vakarus. Iš ten jie atvyko į Clevelandą, kur Algis baigė Benediktinų gimnaziją.

Viltys gauti stipendiją ir galimybes siekti aukštesnio mokslo ir privertė Algį susidomėti futbolu. Vienai motinai būtų sunku pakelti aukštą mokslapinigų našta. Ir ji, pagaliau, sutiko, kad gal futbolas ir ne toks blogas sportas, jei padeda atsiekti diplomą.

Ir taip Algis ne tik iškilio, kaip futbolo žvaigždė, bet ir geriausiais laipsniais moksle.

Kai Algis pasieks 20 metų amžių, pasibaigs ir jo sportinė karjera. Jis neturi jokio patraukimo pereiti į profesionalus futbolistus. Vietoj to, industrijos studentas Pittsburgho Universitete, jis mano dar papildyti žinias prekybos administracijoje. Jo pasisekimas sporte ir išsilimas į pirmą eilę sporto žvaigždės nėra tikslas, o tik priemonė aukštesniam išsilavinimui atsiekti. Ir Pittsburgho laikraštis sutinka, kad tai neblogas tikslas vyrui, priverstam su motina komunistams pasidaryti, jiems bevykdant "quarter-back sneak".

Algis Grigaliūnas, nors ir Pittsburgho studijuodamas, savo veiklos bazę laiko Clevelandą, kur yra įstojęs ir priklausau "Pleno" vyriai, Lietuvos techniku — studentų korporacijai.

• Jonė Brazauskaitė, Kolumbijos Universiteto studentė, šiomis dienomis grįžo iš Vokietijos, kur praleido savo trijų mėnesių atostogas, gilindama vokiečių kalbos studijas. Ta proga jai teko aplankyti keletą Europos sostinių, neišskiriant ir vakarų Berlyną. J. Brazauskaitė studijuoja kalbas ir su rudens semestro pradžia vėl grįžta į universitetą.

Dail. Vlado Stančikaitės darbų paroda Detroite

Lietuvių kultūros klubas Detroite, be kitų svarbių kultūrinių darbų, kasmet suruošia bent po vieną dailės meno parodą. Šiemet LKK valdybos iš anksto užplanuota — dail. Vlado Stančikaitės-Abraitienės meno paroda. Ši menininkė ilgiau gyveno Brazilijoje, tad garsi netik pas mus, bet ir visoj Pietų Amerikoje. Kaip jau buvo anksčiau spaudoje rašyta, dail. VI. Stančikaitė yra bene žymiausiaji lietuvių moterų dailininkė. Ji yra nevien tapytoja aliejumi, tempera ar akvarele, bet ypač ji išgarsėjo vaikų literatūros iliustravimu, nemažiau iškilį grafikos meną. Dail. VI. Stančikaitės iliustruotų knygų

šiandien turime daugiau 40! Reikia pridurti, jog jos iliustracijos be galo įdomios, beveik visos spalvotos, aukštai įvertintos tapybos meno žinovų bei mokovų. Detroite, Vlado Stančikaitės ruošiamą parodą, artėjant rugsėjo 23 d. — parodos atidarymo dienai, visuomenės susidomėjimas auga tiesiog crescendo. Teko meno mėgėjų paklausti, kodėl jie domisi šia dailininke — moterimi? — Beveik visi tvirtina, jog viena priežasčių, kad menininkė yra moteris, o antra, — kad jos menas suprantamas kiekvienam lietuviui ir, be to, artimas širdžiai.

Dailės meno paroda ruošiamą Tarptautinio Instituto rūmuose III E. Kirby, prie Woodwardo meno muziejaus, rugsėjo 23-30 d. Rugsėjo 23 d. 4 val. p.p. visi vykstame į Tarpt. Institutą, Juk Detroite lietuviai taip mėgsta meną.

V. Mg.

CHICAGO

DIRVOS BENDRADARBIAMS

Visi Dirvos bendradarbiai Chicagoje yra maloniai kviečiami dalyvauti pirmajam po vasaros atostogų Dirvos Bendradarbių Klubo susirinkime, kuris įvyks rugsėjo 23 d. (sekmadienį) 3 val. p.p. Dubysos svetainėje, 2548 West 69th Street.

Šiame susirinkime pagrindinį pranešimą padarys Mečys Valiukėnas apie konkrečius darbus, kuriuos klubas turi atlikti Dirvos turinių sustiprinti. Pats mūsų klubas dar nėra pilnai užbaigęs savo organizacinę fazę, todėl labai kviečiame susirinkime dalyvauti ne tik tuos Dirvos bendradarbius, kurie jau yra klubo eilėse, bet ir tuos, kurie dar į ją nepasieję įsijungti.

Gavusieji Dirvos Bendradarbių Klubą nario anketą, prašome nedelsiant ją išsiųsti atgal Mečiui Valiukėnui, nes jo pranešimas didėle dalimi turės būti paremtas gautais atsakymais. Norime gi susidaryti aiškesnį vaizdą apie Chicagoje galimą talką Dirvai, o taip pat žinoti, kuriose srityse toji talka galėtų reikštis. Būsime susirinkime turi būti išbaigti ir nutarti visi klubo organizaciniai reikalai, todėl kviečiame visus Dirvos bendradarbius būtinai susirinkime dalyvauti.

Klubo Valdyba

ATIDENGSI LIETUVOS EGLĖS ĮRAŠĄ

Lietuvos Respublikos Prezidentas Antanas SMETONA 1941 m. besilankydamas International Friend-

DIRVAI AUKOJO

DIRVOS METINĖS ŠVENTĖS PROGA AUKOJO:

K. Morkūnas	5.00
J. Petrauskas	2.00
J. Liaukus	5.00
P. Stančius	5.00
V. Vinclovas	5.00
Br. Balsaitis	1.00
Pov. Karosas	5.00
J. Kalvaitis	5.00
A. Simonaitis	5.00
P. Markulis	5.00
J.P. Švarcas	5.00
St. Mankus	5.00
B. Klorė	5.00
D. Jaras	5.00
J. Gribauskas	5.00
A. Pimpė	5.00
St. Orentas	5.00
M. Račys	5.00
F. Motuzas	5.00
J. Bartkus	5.00
A. Reskevičius	2.00
S. Vilinskas	5.00
Pov. Babickas	2.00
J. Matulevičius	3.00
J. Merkys	2.00
P. Alšėnas	-.92
L. Naginionis	1.84
K. Kvedaras	4.60
J. Kaklauskas	5.00
J. Šiaučius	5.00
J. Bartkus	5.00
F. Rauba	1.00
P. Dalinis	5.00
J. Šepetys	5.00
Ed. Balceris	5.00
St. Šiaučius	5.00
V. Butkus	2.00
M. Kudzma	1.00
G. Beržinskas	3.00
L. Nagevičius	2.00
V. Apanius	5.00
V. Juodvalkis	5.00
P. Adomaitis	3.00
J. Dundulis	5.00
J. Petrauskas	5.00
Ant. Česonis	5.00
J. Lietuvinkas	5.00
Dr. F. Tallat-Kelpša	5.00
B. Gediminas	5.00

ship Gardens parke, Michigan City, Ind. pasodino eglutę, kuri šiandien yra išaugusi į didelį gražų medį. Prie minėtos eglės padarytas įrašas buvo labai skurdus ir klaidingas. L. V. S. "REMOVE" Chicagos skyriaus rūpesčiu senasis įrašas pakeistas į granito akmenį su vario lentele.

8. m. rugsėjo mėn. 23 d., 12 val. Chicagos ramovėnai rengia išvažiavimą į International Friedship Gardens su tikslu oficialiai atidengti prie LIETUVĄ reprezentuojančios eglės pakeistąjį įrašą — akmenį. Kukliose iškilmėse dalyvaus Lietuvos gen. kons. dr. P. Daužvardis, kuris parko administracijai įteiks tautinę vėliavą. Kviečiama dalyvauti visa lietuviškoji visuomenė.

Po iškilmių ramovėnams ir jų svečiams Union Pier, svetainėje "RAMBYNAS" bus paruošti užkandžiai.

ROCHESTER

MAIRONIO MINĖJIMAS

Rugsėjo 22 d. šv. Jurgio Lietuvių Parapijos salėje, Lietuvių Bendruomenės Valdyba ruošia Maironio gimimo 100-to metų sukakties minėjimą.

Pradžioje Dr. A. Klimo žodis apie Maironį ir jo nuveiktus darbus. Po to solisto St. Baro, svečio iš Chicagos koncertas. Solistų akomponuos muz. Z. Nomeika. Po programos šokiai. Laukiama svečių ir iš kaimyninių miestų.

Maironis Rochesterijoje minimas visų: Gimimo dienos proga parapijos bažnyčioje buvo atliktos pamaldos supratikintu pamokslu. Radijo valandėlė davė Maironiui skirtą programą, o Lituanistinių Kursų mokiniai turėjo konkursą parašyti rašiniui apie Maironį. Už geriausiai parašytus rašinius šio minėjimo metu bus įteiktos 3 piniginės premijos.

Brangiam tėveliui Lietuvoje mirus, mieliems
VACLOVUI ir HALINAI BAGDONAMS

ir
Dr. VALENTINUI ir BIRUTEI BAGDONAMS

nuoširdžią užuojautą reiškiamo

Aldona, Juozas ir Dalia
Šulaičiai

JONUI BAGDONUI

Lietuvoje mirus, Jo sūnums VACLOVUI ir Dr.
VALENTINUI nuoširdžią užuojautą reiškiamo

Vincentina ir Jonas
Jurkūnai

Brangiam tėveliui Lietuvoje mirus,

VACLOVUI ir HALINAI BAGDONAMS

nuoširdžią užuojautą reiškia

Stefa ir Vytautas
Gedgaudai

P A D Ė K A

Mūsų brangiajai

a. a. JULIJAI ŠMULKŠTIENEI

mirus, visiems, aukojusiems už Velionies sielą Šv. Mišioms, padėjusiems prie karsto gelių ar vieton jų skyrusiems aukas visuomeniniams tikslams, atsilankiusiems į laidotuves ar palydėjusiems į Šv. Kazimiero kapines, Chicagoje, pareiškusiems mums užuojautą laikraščiuose, laiškais ir žodžiu ar kitu būdu patarnavusiems a. a. Velionei ar mums, nuoširdžiausiai dėkojame.

Ypač dėkojame šv. Jurgio parapijos kunigams bei vargonininkui už gedulingas pamaldas prie a. a. Velionės karsto ir laidotuvių direktoriui Antanui M. Phillips už gerą laidotuvių tvarkymą.

Nuliūde vyras, sūnūs, marti, anūkė,
sesuo

Programoje:

Solistė B. Kemežaitė

Šokiai, Spaudos karalaitės rinkimai.
Smuikininkas Matukas
Humoristas A. Valentinas
Valgiai ir gėrimai

**VISI Į TRADICINĮ
SPAUDOS BALIŲ!**

PAKŠTO SVETAINĖJE

2801 W. 38th Street

Š. m. RUGSĖJO 22 d., 8 v.

ŠEŠTADIENĮ

Įėjimas \$2.50.

L. Ž. S-gos nariams — nieko